

Overbyvej 24 og 26
6780 Skærbæk

2016

TØNDER
KOMMUNE

Tillæg

Miljøgodkendelse af husdyrbrug

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	INDLEDNING	3
2	AFGØRELSE OM MILJØGODKENDELSE	4
3	VILKÅR	5
	3.1. GRUNDFORHOLD	5
	3.1.1. Generelle forhold	5
	3.2. HUSDYRBRUGETS ANLÆG	6
	3.2.1. Stalde og anlæg	6
	3.2.2. Landskabelige hensyn	7
	3.2.3. Energiforbrug	7
	3.2.4. Vandforbrug	7
	3.2.5. Affald	7
	3.2.6. Management og egenkontrol	7
	3.3. FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG	8
	3.3.1. Gødningsopbevaring og –håndtering	8
	3.3.2. Spildevand	8
	3.3.3. Transport	8
	3.3.4. Driftsforstyrrelser og uheld	8
	3.3.5. Støj	8
	3.3.6. Skadedyr	8
	3.3.7. Kemikalier og pesticider	8
	3.3.8. Olie og brændstof	8
	3.3.9. Ensilage	8
	3.3.10. Foder	8
	3.3.11. Lys	8
	3.3.12. Husdyrbrugets ophør	9
	3.3.13. Lugt	9
	3.3.14. Støv	9
	3.4. HUSDYRBRUGETS AREALER	9
	3.4.1. Ejede og forpagtede arealer	9
	3.5. BESKYTTEDE NATURTYPER OG ARTER	9
4	MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING	10
	4.1. HUSDYRBRUGETS ANLÆG	10
	4.1.1. Stald og anlæg	10
	4.1.2. Landskabelige hensyn	13
	4.1.3. Energiforbrug	13
	4.1.4. Vandforbrug	13
	4.1.5. Affald	14
	4.1.6. Management og egenkontrol	14
	4.2. FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG	15
	4.2.1. Gødningsopbevaring og -håndtering	15
	4.2.2. Spildevand	16
	4.2.3. Transport	16
	4.2.4. Driftsforstyrrelser og uheld	17
	4.2.5. Støj	17
	4.2.6. Skadedyr	17
	4.2.7. Kemikalier og pesticider	17
	4.2.8. Olie og brændstof	17
	4.2.9. Ensilage	17

4.2.10.	Foder	18
4.2.11.	Lys	18
4.2.12.	Husdyrbrugets ophør	18
4.2.13.	Ammoniak	19
4.2.14.	Lugt	21
4.2.15.	Støv	22
4.3.	HUSDYRBRUGETS AREALER	22
4.3.1.	Ejede og forpagtede arealer	22
4.3.2.	Aftalearealer	22
4.3.3.	Afgræsningsarealer	23
4.4.	BESKYTTEDE NATURTYPER OG ARTER.....	23
4.4.1.	Bilag I-arter	23
4.4.2.	Bilag IV-arter	24
4.5.	NITRAT OG FOSFOR	27
4.5.1.	Nitrat og fosfor til vandløb og søer	27
4.5.2.	Nitrat til Vadehavet	28
4.5.3.	Nitrat til Vadehavet fra aftalearealer	31
4.5.4.	Nitrat til grundvand	31
4.5.5.	Fosfor til Vadehavet	32
4.6.	ALTERNATIVE MULIGHEDER	33
5	HØRINGER.....	34
6	KLAGE VEJLEDNING.....	35
7	BILAG	35
8	REFERENCER	36

1 INDLEDNING

Gert Jørgensen har den 19. oktober 2015 søgt om et tillæg til miljøgodkendelse på Overbyvej 24, 6780 Skærbæk.

Godkendelsen bygger på oplysningerne i ansøgningen nr. 81392, version 3 med tilhørende bilag.

Husdyrbruget på Overbyvej 24 og 26 ejes og drives af Gert Jørgensen, som også er kontaktpersonen.

I tillægget godkendes det, at en opført lade ændres til en staldbygning (3.744 m²). Desuden meddeles der godkendelse til at en lade, som tidligere brændte, kan renoveres og indrettes som dybstrøelsesstald til kalve.

Kontaktoplysninger:

Navn: Gert Jørgensen

Adresse: Overbyvej 24, 6780 Skærbæk

Tlf.: 74 75 44 43

Mobil: 21 45 44 23

E-mail: Overbyvej24@mail.dk

Bedriftsoplysninger:

Navn: Unavngivet bedrift

CVR: 43 01 02 55

CHR: 49963

2 AFGØRELSE OM MILJØGODKENDELSE

Tønder Kommune meddeler godkendelse til:

Husdyrproduktion:

En ændring fra 320 malkekøer, 242 kvier (6-25 mdr.), 77 småkalve (0-6 mdr.) og 160 tyrekalve (40-55 kg) til 324 malkekøer, 78 småkalve (0-6 mdr.), 234 kvieopdræt (6-24 mdr.) og 160 tyrekalve (40-55 kg), svarende til 576,5 DE.

Projekterede anlæg:

Det godkendes, at der ændres anvendelse af en allerede eksisterende ladebygning (3.744 m²) – bygning 3, bilag 1. Ladebygningen godkendes som en ny ungdyrstald. Desuden bliver det godkendt at der indrettes en betonplads til kalvehytter – bygning 5. En lade, der har været brændt renoveres og godkendes som stald til småkalve på dybstrøelse – bygning 4.

Udbringningsarealer:

Gert Jørgensen har købt mere jord der også godkendes i dette tillæg. Samlet set godkendes nu 253,83 ha ejede og forpagtede arealer til udbringning af husdyrgødning fra 576,5 DE kvæg og 7,14 DE får, i alt 583,8 DE.

Afsætning af husdyrgødning:

Der afsættes ingen husdyrgødning i dette tillæg.

Tillægget er meddelt efter § 12 i husdyrloven¹.

Vi vurderer i kapitel 4, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbruget ved at anvende den bedst tilgængelige teknik, når husdyrbruget indrettes og drives som beskrevet i ansøgning med tilhørende miljøreddegørelse og efterlever vilkårene i kapitel 3.

Vi har vurderet at projektet ikke kan påvirke Natura 2000 områder væsentligt eller ødelægger plantearter, yngle- eller rasteområder for bilag IV arter. Vurderingen er foretaget efter §§ 7 og 11 i habitatbekendtgørelsen².

Hvor intet andet er nævnt, skal vilkårene være overholdt når tillægsgodkendelsen tages i brug.

Husdyrbruget skal leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser uanset indholdet i denne godkendelse.

Afgørelsen kan skriftligt påklages til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagevejledning fremgår af kapitel 6.

Helle H. Iversen
Miljømedarbejder

Tønder, den 22. august 2016

3 VILKÅR

Med dette tillæg ophæves følgende vilkår i miljøgodkendelsen af den 28.12.2009:

Afsnit om drift og indretning

Vilkår 2: Om udnyttelsesfrist på den oprindelige miljøgodkendelse.

Vilkår 5: Der skal etableres egnstypisk beplantning (evt. 2 m høj blandet bevoksning med enkelte træer) syd og vest for gyllebeholderne. (Den nye gyllebeholder bygges ikke).

Vilkår 6+7: Udgår.

Afsnit om årsproduktion

Vilkår 9, 10 + 11: Om bedriftens tidligere tilladte dyrehold og placering i stalde.

Vilkår 12 + 13: Om fleksibilitet.

Vilkår 15: Om aftalearealer, der ikke længere indgår i godkendelsen.

Afsnit om staldinventar og –drift

Vilkår 20, 21+22: Om skrabe anlæg i staldene – der stilles nye tidssvarende vilkår.

Afsnit om fodring

Vilkår 24: Krav om maksimalt indhold af råprotein i foderet ophæves.

Afsnit om gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg

Vilkår 27, 29, 30, 31, 35 og 36: Om opbevaringskapacitet (gældende lov).

Afsnit om udspretningsarealer

Vilkår 74 og 76: Om maksimal udbringning af husdyrgødning.

Vilkår 77: Om ekstra efterafgrøder – der er lavet nyt tilsvarende vilkår med en anden procentsats efterafgrøder.

Vilkår 78+79, 85: Om udbringning af flydende husdyrgødning (gældende lovgivning).

Vilkår 81, 82, 83, 86: Om afsætning af gylle til aftalearealer (der indgår ikke aftalearealer længere) og specifikke marknumre.

Godkendelsen meddeles med følgende nye vilkår:

3.1. GRUNDFORHOLD

3.1.1. Generelle forhold

3.1.1.1. Dette tillæg bortfalder hvis det ikke er udnyttet inden 2 år efter den er meddelt. Tillægget er udnyttet når bygge- og anlægsarbejder eller når udvidelsen eller ændringen af dyreholdet er påbegyndt. Dog med den forudsætning at den udnyttelse som er påbegyndt, færdiggøres i et rimeligt tempo, hvilket normalt vil sige at den skal være afsluttet inden for et år efter fristens udløb.

3.1.1.2. Husdyrbruget godkendes til et maksimalt dyrehold på:
324 malkekøer (årsdyr, tung race) (10.120 EKM),

78 småkalve (tung race, 0-6 mdr.)
 234 kvier (tung race, 6-24 mdr.) og
 160 tyrekalve (40-55 kg) i alt svarende til 576,6 DE.

Dyrene skal opstaldes om anført i tabellen:

Nr.	Staldafsnit	Staldsystem	Dyr	Antal	DE
1	Kostald	Sengestald med spalter og skraber	Malkekøer	280	387,0
2	Ungdyrstald	Sengestald med spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Kvieopdræt (8-12 mdr.)	52	19,35
3	Ny ungdyrstald (opføres med fast gulv i stedet for spaltegulv) Indrettes i eksisterende lade	Sengestald med fast gulv, 2 % hældning, skrabning hver 2. time ----- Dybstrøelse	Kvieopdræt (12 – 24 mdr.)	156	78,1
			Malkekøer	34	47,0

			Malkekøer	10	13,8
			Småkalve (1-2 mdr.)	13	3,19
4	Lade	Dybstrøelse	Småkalve (2-8 mdr.)	78	23,66
5	Kalvebokse	Dybstrøelse	Småkalve (0-1 mdr.)	13	2,97
6	Kalvehytter	Dybstrøelse	Tyrekalve (40-55 mdr.)	160	1,57
I alt					576,6

3.1.1.3. Projektet skal gennemføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet.

3.1.1.4. Et eksemplar af godkendelsen skal være tilgængeligt for de personer, der har ansvaret for husdyrbrugets daglige drift. Herudover skal driftspersonalet være gjort bekendt med godkendelsens indhold.

3.2. HUSDYRBRUGETS ANLÆG

3.2.1. Stalde og anlæg

3.2.1.1. I den eksisterende kostald (bygning 1) skal der anvendes robotskraber.

3.2.1.2. Robotskraberen skal indstilles til at skrabe spalterne mindst hver fjerde time (i bygning 1).

3.2.1.3. I den nye ungdyrstald (bygning nr. 3) skal gangarealet etableres med faste, drænedede gulve med skraber.

3.2.1.4. Gulve støbt på stedet skal være dimensioneret med et fald på minimum 1,5 % mod gulvmidt. Præfabrikerede gulve skal have et fald på minimum 1,0 % mod gulvmidt (bygning nr. 3).

- 3.2.1.5. Gulvet skal være udført med ajlefløb (bygning nr. 3).
- 3.2.1.6. Lysningsarealet til ajlefløb/gylleopsamling må maksimalt udgøre 5 % af det samlede gangareal i den nye ungdyrstald (bygning nr. 3).
- 3.2.1.7. Der skal hver dag foretages skrabninger hver anden time undtagen i den periode, hvis dyrene er på græs (bygning nr. 3).
- 3.2.1.8. Skraberer skal være forsynet med en timer (bygning nr. 3).
- 3.2.1.9. Skraberer skal vedligeholdes i overensstemmelse med prodcentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget (bygning nr. 3).

- 3.2.2. **Landskabelige hensyn**
Der stilles ingen vilkår.

- 3.2.3. **Energiforbrug**
  - 3.2.3.1. Ventilatorerne skal rengøres mindst én gang om året i bygning 2 (ungdyrstald). Datoen for rengøringen skal fremgå af egenkontroljournalen. Se vilkår 3.2.6.
  - 3.2.3.2. Der skal udskiftes til lavenergi lysstofrør i stalde og lader, når de eksisterende er udtjente og senest ved udgangen af 2017.

- 3.2.4. **Vandforbrug**
  - 3.2.4.1. Drikkevandssystemet skal vedligeholdes så vandspild minimeres.

- 3.2.5. **Affald**
Der stilles ingen vilkår.

- 3.2.6. **Management og egenkontrol**
  - 3.2.6.1. Enhver form for driftsstop af skraberer i stald 1 og 3 skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed.
  - 3.2.6.2. Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed på mere end 1 uge.
  - 3.2.6.3. Logbog, service faktura, registreringer fra datalogger eller lignende, der dokumenterer, at skraberer er i drift og vedligeholdes, skal opbevares på husdyrbruget i mindst 5 år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
  - 3.2.6.4. Alle egenkontroller skal samles i en driftsjournal.

3.3. FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

3.3.1. Gødningsopbevaring og –håndtering

Der stilles ikke nye vilkår.

3.3.2. Spildevand

Der stilles ikke nye vilkår.

3.3.3. Transport

Der stilles ikke nye vilkår.

3.3.4. Driftsforstyrrelser og uheld

Der stilles ingen nye vilkår.

3.3.5. Støj

Der stilles ingen nye vilkår.

3.3.6. Skadedyr

Der stilles ingen nye vilkår.

3.3.7. Kemikalier og pesticider

Der stilles ingen nye vilkår.

3.3.8. Olie og brændstof

Der stilles ingen nye vilkår.

3.3.9. Ensilage

Der stilles ingen vilkår.

3.3.10. Foder

Der stilles ingen vilkår.

3.3.11. Lys

3.3.11.1. Mellem solnedgang og solopgang skal portene i driftsbygningerne holdes lukket, for at reducere lysgenerne for omboende. Porten kan dog åbnes kortvarig ved ind- og udkørsel.

3.3.11.2. Udendørs lys skal være slukket mellem kl. 23 og kl. 6, dog må der være tændt lys omkring ud-/indleveringsramper i forbindelse med levering af vare o.lign.

3.3.12. Husdyrbrugets ophør

3.3.12.1. Ved husdyrbrugets ophør ryddes ejendommen for husdyrgødning, affald, døde dyr, spildevand, foder mv.

3.3.12.2. Ejendommens bygninger skal rengøres.

3.3.13. Lugt

Der stilles ingen nye vilkår.

3.3.14. Støv

Der stilles ingen nye vilkår.

3.4. HUSDYRBRUGETS AREALER

3.4.1. Ejede og forpagtede arealer

3.4.1.1. Der må kun udbringes husdyrgødning på de ejede og forpagtede arealer, der er vist på bilag 7.

3.4.1.2. På husdyrbruget skal der hvert år være 1 % efterafgrøder ud over det til en hver tid gældende, generelle krav om efterafgrøder.

3.4.1.3. I mark 15-0 skal al husdyrgødningen nedfældes i en bræmme på 20 m ind mod Natura2000 området. Bræmmen, hvor husdyrgødningen skal nedfældes, er markeret med gult på bilag 7.

3.5. BESKYTTEDE NATURTYPER OG ARTER

3.5.1.1. Der skal opretholdes en gødnings- og sprøjtefri bræmme på minimum det omfang (mindst 2 m), der kan ses på luftfoto fra 2010 omkring de § 3 beskyttede vandhuller A-C, der fremgår på bilag 7. Bræmmernes udformning skal være som angivet på bilag 9, 9b – 9c.

Der er udarbejdet et vilkårskatalog, se bilag 10. Bilag 10 inderholder en samlet oversigt over alle de gældende vilkår, både nye vilkår og vilkår fra den eksisterende miljøgodkendelse.

4 MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING

4.1. HUSDYRBRUGETS ANLÆG

4.1.1. Stald og anlæg

Oplysninger om ejendommens indretning og drift fremgår af nedenstående skema samt situationsplanen, bilag 1.

Før

Nr.	Staldafsnit	Staldsystem	Dyr	Antal	DE	
1	Kostald	Sengestald med spalter og skraber	Malkekøer	280	387,0	
			Kvieopdræt (16-25 mdr.)	15	8,1	
2	Ungdyrstald	Sengestald med spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Kvieopdræt (7-16 mdr.)	73	28,9	
3	Ny ungdyrstald (ikke opført)	Sengestald med spaltegulv	Kvieopdræt (7-16 mdr.)	42	16,6	
			Kvieopdræt (16-25 mdr.)	99	53,5	
			Kvieopdræt (6-7 mdr.)	13	4,1	
			Malkekøer	30	41,5	
			-----	-----	-----	----
			Dybstrøelse	Malkekøer	10	13,8
		Småkalve (0-6 mdr.)	77	20,8		
		Tyrekalve (20-40 kg)	160	1,6		
4	Lade	-	-	-	-	
I alt					576	

Efter

Nr.	Staldafsnit	Staldsystem	Dyr	Antal	DE
1	Kostald	Sengestald med spalter og skraber	Malkekøer	280	387,0
2	Ungdyrstald	Sengestald med spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Kvieopdræt (8-12 mdr.)	52	19,4

3	Ny ungdyrstald (opføres med fast gulv i stedet for spaltegulv) Indrettes i eksisterende lade	Sengestald med fast gulv, 2 % hældning, skrabning hver 2. time	Kvieopdræt (12 – 24 mdr.)	156	78,1
			Malkekøer	34	47,0
		-----	-----		
		Dybstrøelse	Malkekøer	10	13,8
			Småkalve (1-2 mdr.)	13	3,2
4	Lade	Dybstrøelse	Småkalve (2-8 mdr.)	78	23,7
5	Kalvebokse	Dybstrøelse	Småkalve (0-1 mdr.)	13	3,0
6	Kalvehytter	Dybstrøelse	Tyrekalve (40-55 mdr.)	160	1,6
I alt					576,8

I tillægget ændres en eksisterende lade til ungdystald (bygning nr. 3). Ungdyrstalden (nr. 3) var del af den oprindelige godkendelse fra d. 28.12.2009, men da denne del ikke blev opført indenfor udnyttelsesfristen bortfaldt denne del af godkendelsen. I stedet blev der opført en ladebygning (tidligere i 2016). Ladebygningen godkendes nu som en staldbygning.

Der opføres desuden 2 betonpladser, en til kalvebokse (bygning 5) og en til tyrekalve (kalvehytter, bygning 6).

En eksisterende lade, der tidligere er brændt godkendes som dybstrøelsesstald til småkalve (bygning 4).

I tillægget ændres også virkemidler således at malkekøernes foder ikke længere skal overholde krav om maksimalt 168,5 gram råprotein/FE. Krav om skrabe anlæg i den eksisterende kostald fastholdes dog.

Generelle lokaliseringskrav jf. § 6 i husdyrloven

Nærmeste byzone- eller sommerhusområde i forhold til nye staldanlæg, og eksisterende staldanlæg, hvor husdyrbruget ændres, er ved Døstrup by som ligger ca. 4,1 km mod vest.

Nærmeste samlede beboelse er Lovrup ca. 900 m syd for den nye ungdystald.

Nærmeste nabobeboelse i forhold til nye staldanlæg, og eksisterende staldanlæg hvor husdyrbruget ændres, er Overbyvej 22 som ligger 98 m mod sydøst i forhold til den nye ungdystald..

Afstandskravene i husdyrlovens § 6 er overholdt.

Generelle afstandskrav jf. § 8 i husdyrloven

I forhold til den nye ungdystald (nr. 3) og betonområderne (nr. 5 og 6), der laves til kalvehytterne er:

- Der er ingen vandforsyningsanlæg inden for 50 m. Boring 158.316 er inaktiv.

- Der ingen vandløb eller søer inden for 15 m.
- Der er ingen offentlig/privat fællesvej inden for 15 m. Dog placeres kalveboksene foran den ny stald netop med en afstand på 15 m til vejen.
- Der ingen levnedsmiddelvirksomhed inden for 25 m.
- Der ingen beboelse på samme ejendom inden for 15 m.
- Der er ingen naboskel indenfor 30 m.

Afstandskravene i husdyrlovens § 8 er overholdt.

BAT-niveau

Stald 1 (Kostald)

Stald 1 er en eksisterende stald, hvor der både før og efter udvidelsen er 280 malkekøer. Stalden er opført omkring år 2000.

Vi vurderer, at emissionsniveauet for stalden, der ikke renoveres, skal fastlægges ud fra de vejledende grænseværdier for staldsystemer, der ikke skal renoveres, dvs. 9,8 kg NH₃-N pr. ko.

Stald 2 (Eksisterende ungdyrstald)

Stald 2 er en eksisterende ungdyrstald, hvor der både før og efter udvidelsen går kvier. Antallet af kvier falder lidt, men ellers sker her ingen ændringer. Stalden er opført engang før midten af 1990'erne.

Vi vurderer at emissionsniveauet for stalden, der ikke renoveres, skal fastlægges ud fra de vejledende grænseværdier for staldsystemer der ikke skal renoveres, dvs. 5,36 kg NH₃-N pr. kvie.

Stald 3 (Ny ungdyrstald)

Stald 3 er en eksisterende lade, hvor der ændres anvendelse til stald.

Emissionskravet for dyrene i denne bygning vurderes derfor til at skulle svare til "nyanlæg" i vejledningen. For kvier ligger niveauet på 3,99 kg NH₃-N mens niveauet er 7,31 kg NH₃-N for malkekøer. For malkekøer på dybstrøelse gælder der dog et niveau på 10,04 kg NH₃-N pr. ko. Små kviekalve og tyrekalve har ingen emissionsgrænseværdi, her anvendes i stedet normtal.

Lade, kalvebokse og –hytter

For disse dyregrupper findes der ingen emissionsgrænseværdi, BAT-beregningen foretages derfor ud fra normtal for ammoniakfordampningen.

Beregning af BAT-niveau

Tønder Kommune har fastlagt et BAT-emissionsniveau på 4.180,12 kg N/år ud fra "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" – beregningen kan se i ansøgningskemaet nr. 81392, bilag 2.

BAT-redegørelse

Ansøgeren har benyttet følgende tiltag for at opnå BAT-niveau:

- Etablering af skrabere på spaltegulv i kostalden (stald 1). Dette medfører en reduktion af ammoniakemissionen fra stald på ca. 25 %.
- Den nye ungdyrstald etableres med gulvtypen: Sengestald med fast gulv, 2 % hældning og skrabning hver 2. time.

Det fremgår af ansøgningen, at den samlede ammoniakemission fra husdyrbruget udgør 4.214,36 kg N/år.

BAT-vurdering

Ammoniakemissionsniveauet for det ansøgte projekt er lidt højere (34,24 kg for højt) end det fastlagte BAT-niveau. Det vurderes dog at projektet lever op til bedste tilgængelige teknik, da det ikke vil være proportionalt at indføre andre teknologier. Ifølge MST må en teknologi, for at være BAT, maksimalt koste 100 kr/kg N/år. Det vil sige at med en mangel på 34 kg for at opfylde BAT, er der 3.400 kr om året til at lave særskilt foderplan og til at indkøbe dyrere foder for. Det vurderes ikke at være muligt.

For at sikre at BAT-niveauet overholdes er der stillet vilkår 3.2.1.1 – 3.2.1.8.

4.1.2. Landskabelige hensyn

Der bygges ingen nye bygninger i forbindelse med tillægget, men den eksisterende lade indrettes som stald (bygning 3) og der bliver lavet to betonpladser til kalvehytter (nr. 5 og 6). Dette vurderes ikke at have indflydelse på de landskabelige værdier. Ejendommen er desuden placeret uden for uforstyrrede landskaber, uden for områder udpeget med særlig geologisk værdi og uden for kirkeomgivelser og værdifulde kulturmiljøer. Der stilles derfor ingen nye vilkår, og vilkåret i den eksisterende miljøgodkendelse (vilkår nr. 5) om beplantning rundt om gyllebeholderne ophæves, da der ikke er blevet bygget nyt gødningsopbevaringsanlæg som oprindelig godkendt.

4.1.3. Energiforbrug

Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anses følgende tiltag for at være BAT: Lavenergibelysning, naturlig ventilation, eftersyn og rengøring af ventilatorer samt temperatursyring, der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation.

I forbindelse med ansøgningen om tillægget, er det oplyst at energiforbruget umiddelbart ikke vil ændre sig væsentligt. Elektriciteten anvendes primært til malkning, nedkøling af mælk, gyllepumpning, spalteskrabning samt belysning.

I den oprindelige miljøgodkendelse fra 2009 er der kun stillet vilkår vedr. energibesparende foranstaltning i forhold til malkekøleanlægget. For at sikre, at der anvendes BAT med hensyn til de energibesparende foranstaltninger stilles der også vilkår om, at ventilatornet skal rengøres årligt og vedligeholdes så at de altid kører energimæssigt optimalt - vilkår 3.2.3.1 samt, at der skal skiftes til lavenergilysstofrør i stalde og lader, når de eksisterende er udtjente og senest år 2017.

Vi vurderer på den baggrund, at der anvendes BAT med hensyn til energibesparende foranstaltninger.

4.1.4. Vandforbrug

Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anses følgende tiltag for at være BAT: Iblødsætning af staldene inden vask, vask med højtryksrensere, brug af drikkekrug til opsamling af vandspild samt daglig inspektion og reparation af eventuelle lækager.

Da Overbyvej 24 og 26 er et kvægbrug vaskes staldene meget sjældent, men maskiner vaskes med højtryksrensere og der anvendes store drikkekar til køernes vand. I forhold til det tidligere godkendte projekt, vil tillægget ikke give anledning til den store ændring i vandforbruget.

I den oprindelige miljøgodkendelse er der ikke stillet vilkår vedr. vandbesparende foranstaltninger. For at sikre, at der anvendes BAT med hensyn til de vandbesparende foranstaltninger stilles der vilkår om vedligeholdelse af drikkevandssystemet - vilkår 3.2.4.1. Vi vurderer, at dette medvirker til, at husdyrbruget har indført BAT i relation til vandbesparende foranstaltninger.

4.1.5. Affald

Der er ikke oplyst om nogen ændringer i forhold til det oprindelige godkendte, og der stilles ingen nye vilkår. De oprindelige vilkår fra miljøgodkendelsen fra 2009 bibeholdes.

4.1.6. Management og egenkontrol

Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anses følgende tiltag for at være BAT: Træning og uddannelse af medarbejdere, registrering af vand, energiforbrug og foder, affaldsdannelse, anvendelse af handelsgødning og husdyrgødning samt udarbejdelse af gødningsplaner. Vi vurderer at de ovenstående tiltag også er BAT med hensyn til management på kvægbedrifter.

I den oprindelige miljøgodkendelse er der ikke stillet vilkår vedr. management og egenkontrol, men det er oplyst at der på bedriften er udarbejdet en beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med rørbrud og uheld med gylle og brand er beskrevet. Desuden er det oplyst at der ikke er udarbejdet uddannelses- og træningsprogrammer for ansatte, men at vedkommende vil få en grundig oplæring, hvis der indkøbes nye maskiner eller anvendes ny teknik på ejendommen.

Der føres journal over spredningen af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplaner, som endvidere bruges til at optimere til planlægning af kommende sæsons spredning.

For at sikre, at der anvendes BAT med hensyn til de energibesparende foranstaltninger stilles der vilkår om, at anlæg der er særligt energiforbrugende skal kontrolleres og vedligeholdes så at de altid kører energimæssigt optimalt - vilkår 3.2.3.1 + 3.2.3.2 samt, at der skal skiftes til lavenergilystofrør i stalde og lader, når de eksisterende er udtjente og senest år 2017.

I tillægget godkendes at den nye ungdyrstald opføres med fast drænet gulv med skraber og ajlefløb. Dertil knytter der sig nogle egenkontrol vilkår – nr. 3.2.4.1 - 3.2.4.3.

På den baggrund vurderes det, at der anvendes BAT med hensyn til management og egenkontrol.

4.2. FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

4.2.1. Gødningsopbevaring og -håndtering

I henhold til BREF-dokumentet er det BAT

- at tilpasse gødningsmængden arealets størrelse og afgrødernes behov,
- at udsprede gødningen umiddelbart før afgrødernes maksimale vækst og optag af næringsstoffer forekommer,
- at undgå at sprede gødningen, når markerne er mættet med vand, er oversvømmet, frosne eller dækket af sne,
- Ikke at tilføre gødning til stejlt hældende marker,
- Ikke at tilføre gødning på arealer, der støder op til vandløb,
- at sprede gødning så at lugtgener mindskes,
- at opbevare gyllen i stabile beholdere eller gyllelagune med låg/plastikdække eller flydelag.

Samtlige ovenstående punkter er implementeret i dansk lov.

Både i nudrift og ansøgt situation opbevares gylle og spildevand i de to gyllebeholdere der er på ejendommen. Begge gyllebeholdere kan rumme 3.000 m³, og den ældste beholder er fra 2000, mens den nyeste er fra 2005. Den ældste beholder er senest kontrolleret i 2011, mens beholderen fra 2005 mangler at få udført beholderkontrol (dette vil der blive fulgt op på). Ud over disse beholdere ejer Gert Jørgensen beholderne, der ligger på Tevringvej 26 og på Povlskrovej 50 (mangler også beholderkontrol pt.). På Overbyvej 32 har han lejet en kapacitet på 900 m³. Desuden er der ifølge ansøger en opbevaringskapacitet på 1.500 m³ i fortanke og eksisterende gyllekanaler. Samlet set giver det en opbevaringskapacitet på 11.415 m³.

Anlæg	Rumfang	Opført	Overdækning	% før	% efter
Gyllebeholder 1	3.000 m ³	2005	Flydelag	50	30
Gyllebeholder 2	3.000 m ³	2000	Flydelag	50	30
Povlskrovej 50	2.015 m ³	2005	Flydelag		20
Tevringvej 26	1.000 m ³	1991	Flydelag		10
Eksisterende gyllekanaler og fortanke	1.500 m ³	-	-	-	-
Overbyvej 32	900 m ³	1991	Flydelag		10
I alt	11.415 m ³			100 %	100 %

I den oprindelige miljøgodkendelse er der givet tilladelse til at opføre en tredje gyllebeholder på Overbyvej 24. Dette ønsker ansøger ikke længere, da han i stedet har kunnet leje ekstra opbevaringskapacitet.

Med en gylleproduktion på 10.553 m³ pr. år samt ensilagesaft og ekstra vand på 3.547 m³ giver det en samlet produktion på 14.100 m³. Dette giver en månedlig produktion på 1.175 m³, hvilket betyder at der er opbevaringskapacitet til ca. 9,7 mdr., se kapacitetsopgørelsen – bilag 3.

Mht. dybstrøelse er det beregnet at den samlede produktion vil være 342 tons/581 m³. Det er oplyst at møddingspladsen har en kapacitet på ca. 223 m³ dybstrøelse. Her opbevares halm og fast gødning fra kælvningsbokse og småkalve samt foderrester. Når dybstrøelsen er kompostlignende køres det i markstak. En kapacitet på 223 m³ svarer til, at der kan opbevares dybstrøelse mm. i 4,6 måneder før det køres i markstak. Umiddelbart vurderes det at husdyrgødningsbekendtgørelsens krav om opbevaringskapacitet er overholdt.

Med vilkårene, der er stillet i den oprindelige godkendelse vurderer Tønder Kommune, at der er taget tilstrækkelig hensyn til de omkringboende og nærliggende naturområder, så gødningshåndtering og –opbevaring ikke er til væsentlig gene for omgivelserne.

Vi vurderer at de anvendte udbringningsteknikker og opbevaring af husdyrgødningen lever op til BAT. Der stilles ikke nye vilkår.

4.2.2. Spildevand

I forhold til det tidligere godkendte forventes det, at der ledes en lidt større mængde regnvand fra de befæstede arealer til gyllebeholderne. Dette er der taget højde for i forbindelse med beregningen af opbevaringskapaciteten.

Spildevandstyper	Nudrift (m ³ /år)	Ansøgt drift (m ³ /år)	Afledes til
Rengøringsvand, drikkevandsspild mv.	ca. 1.200 m ³	ca. 1.200 m ³	Gyllebeholder
Vask af maskiner	ca. 5 m ³	ca. 5 m ³	Gyllebeholder
Regnvand fra befæstede arealer, incl. ensilagesaft	ca. 2.745	ca. 3.542	Gyllebeholder

Der er i den oprindelige miljøgodkendelse stillet vilkår, som sikre at spildevandet fra ejendommen håndteres forsvarligt, og der stilles derfor ingen nye vilkår i forbindelse med tillægget, men de eksisterende vilkår bibeholdes.

Afledning af husspildevand, tagvand fra driftsbygninger og overfladevand til grøft eller vandløb samt nedsivning er ikke omfattet af denne godkendelse, men kræver særskilt tilladelse.

4.2.3. Transport

I forbindelse med den oprindelige miljøgodkendelse har ansøger redegjort for antallet af transporter til og fra husdyrbruget. Størstedelen af transporterne er gyllekørsel og indkørsel af foder samt afhentning af mælk. Dette ændres der ikke på i forhold til tillægget, dog forventes det, at antallet af transporterne stiger ganske lidt. Det vurderes at de eksisterende

vilkår er medvirkende til at begrænse generne ved landbrugskørslen for de omkringboende, de bibeholdes derfor, men der stilles ikke nye vilkår.

4.2.4. Driftsforstyrrelser og uheld

I forbindelse med udarbejdelse af tillægget er der ikke blevet oplyst om andre driftsforstyrrelser eller uheld, der kan ske som følge heraf. Der er blevet udarbejdet og indsendt en beredskabsplan, så der sikres en effektiv standsning af og oprydning efter eventuelle uheld, se bilag 4.

På den baggrund vurderes det, at der er taget tilstrækkelige hensyn til omgivelserne ved håndtering af husdyrgødning, affald og brændstof, og der stilles ikke nye vilkår. De eksisterende vilkår fra 2009 er stadig gældende.

4.2.5. Støj

I forbindelse med udarbejdelse af tillægget er det ikke blevet oplyst om andre støjkilder, der vil opstå som følge heraf. Tønder Kommune vurderer heller ikke, at det ansøgte vil give anledning til en forværing af støjgener i forhold til det tidligere godkendte.

Da husdyrbruget ligger i landzone udenfor lokalplanlagt område, og udenfor samlet bebyggelse er der ikke projekteret særlige tiltag for at dæmpe de støjkiler, der måtte være. Dette skønnes heller ikke nødvendigt. Tønder Kommune har desuden ikke registreret klager over støj fra husdyrbruget. Der stilles derfor ingen nye vilkår, men vilkårene fra den oprindelige miljøgodkendelse videreføres.

4.2.6. Skadedyr

I den oprindelige miljøgodkendelse er det beskrevet, hvordan skadedyr (fluer og rotter) bekæmpes. Der er ikke oplyst om andre tiltag/ændringer i forbindelse med ansøgningen om tillæg. De oprindelige vilkår fra 2009 videreføres derfor, og der stilles ingen nye vilkår.

4.2.7. Kemikalier og pesticider

Der findes ingen pesticider eller sprøjteudstyr på ejendommen. Ansøger har ingen sprøjte og har maskinstationen til at stå for sprøjtningen. Dette ændres der ikke på fra den oprindelige drift og fremadrettet i forbindelse med tillægget. Der er ikke oplyst om andre ændringer, så de oprindelige vilkår videreføres, og der stilles ingen nye vilkår.

4.2.8. Olie og brændstof

I den oprindelige miljøgodkendelse er det beskrevet hvordan olie og brændstof opbevares og håndteres. Der er ikke oplyst om andre tiltag/ændringer i forbindelse med ansøgningen om tillæg. Det oprindelige vilkår videreføres derfor, og der stilles ingen nye vilkår.

4.2.9. Ensilage

I den oprindelige miljøgodkendelse er det beskrevet, hvordan ensilage opbevares og håndteres på ejendommen. Der er ikke oplyst om andre

tiltag/ændringer i forbindelse med ansøgningen om tillæg. Det oprindelige vilkår videreføres derfor, og der stilles ingen nye vilkår.

4.2.10. Foder

Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anses følgende tiltag for at være BAT mht. foder: Anvendelse af foderplaner tilpasset dyrenes behov, foderanalyser samt mineralblandinger med lavt fosforindhold. Tønder Kommune vurderer at ovenstående tiltag også er BAT for kvægbrug.

Det er oplyst, at fodersammensætningen afstemmes i forhold til dyrenes biologiske behov (kalv, kvie, malkende ko, goldko mm.). For at opnå så præcis en næringsstofsammensætning som muligt, udtages der analyser af grovfoderet, som ligger til grund for sammensætningen af det indkøbte foder. Optimeringen af foderplanen sker bl.a. på protein, så overforsyning såvel som underforsyning undgås.

På mineralsiden kan der ud fra bedriftens aktuelle grovfoderanalyser udarbejdes specielt sammensatte mineralblandinger, der opfylder normerne til dyrenes behov for alle mikro- og makromineraler, heriblandt fosfor, samt vitaminer. Ansøger er interesseret i, at ovenstående er i orden, da ubalance i foderets sammensætning betyder forringelser af foderudnyttelsen og dermed forringelse af det økonomiske udbytte.

I den oprindelige miljøgodkendelse er der stillet vilkår til indholdet af råprotein i foderet til malkekøerne (vilkår nr. 24). Dette vilkår ønsker ansøger ophævet, da han kan overholde ammoniakreduktionskravet på anden vis. Vilkåret ophæves derfor. Vi vurderer, at det ansøgte lever op til BAT med hensyn til fodring, og at der på nuværende tidspunkt ikke er baggrund for at stille nye vilkår.

4.2.11. Lys

Der er natlys i kostalden, hvor intensiteten sænkes vha. sensor. Lyset slukker, når det bliver helt lyst.

Udendørs er der 4 små lamper, som sikrer at der er lys, så man kan orienterer sig mellem bygningerne, der er ikke store projektører. Lysene er placeret i gavlender på staldene.

I den oprindelige miljøgodkendelse er der stillet vilkår om at driften ikke må medføre væsentlige lysgener for omboende mm. Det vurderes desuden, at der skal stilles vilkår om, at porte skal holdes lukket i tidsrummet solnedgang til solopgang, og at udendørs lys skal være slukket mellem kl. 23 og 6.

Vi vurderer, at der med de stillede vilkår, er taget tilstrækkeligt hensyn til de landskabelige værdier og de omkringboende.

4.2.12. Husdyrbrugets ophør

I den oprindelige miljøgodkendelse er der beskrevet, hvordan husdyrbruget vil blive tømt for gødning, kemikalier mm. såfremt driften ophører. Der er ikke i forbindelse med ansøgningen om tillægget til miljøgodkendelsen oplyst om ændringer/andre tiltag, hvis husdyrbruget stopper.

Ved evt. ophør af husdyrproduktionen vil der enten ske det, at ejendommen overdrages med alt indhold til en anden husdyrproducent – eller anlægget bliver tømt for dyr og gødning, og rester af kemikalier samt andet affald, maskiner og andet materiel bliver bortskaffet efter kommunens affaldsregulativ. Dette stilles der vilkår om for at sikre hensynet til landskabet og for at minimere forureningsfaren.

4.2.13. Ammoniak

Det generelle ammoniakreduktionskrav på anlægget.

Kravet til begrænsning af ammoniakfordampningen opfyldes ved at den nye ungdyrstald (bygning 3) etableres med fastgulv, 2 % hældning og skrabning hver 2. time. I den eksisterende kostald er der indtastet en ammoniakreducerende effekt på 25 % som følge af spalteskrabere (bygning 1). Dette er der stillet vilkår om.

Beskyttelsesniveau for ammoniak på områder omfattet af husdyrlovens § 7.

Nærmeste kategori 1 natur, som omfatter ammoniakfølsomme naturtyper inden for Natura 2000-områder, ligger ca. 720 m øst for anlægget. Der ligger yderligere et område, der også er kategori 1 natur ca. 880 m nordøst for Overbyvej 24. Moseområderne ligger i habitatområdet H82: Lindet Skov, Hønning Mose, Hønning Plantage og Lovrup Skov. Der er foretaget en ammoniakdepositionsberregning på begge områder, som viser at totaldepositionen fra husdyrbruget ikke overstiger de lovmæssige 0,4 kg N ha/år, da der er 1 husdyrbrug ud over det ansøgte efter Bekendtgørelsens kumulationsmodel. Husdyrbruget, der givet anledning til kumulation er Povlskrovej 34 som ligger ca. 600 m syd for naturområderne. Naturområderne kan ses på bilag 5. Beregningen viser at kravet om maksimalt 0,4 kg N/ha/år netop er overholdt.

Nærmeste kategori 2 natur, som omfatter ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder, ligger ca. 230 m sydøst for den nye stald. Det drejer sig om et lille moseområde, som er udpeget pga. forekomst af kragefod, kærtidsel, alm. star og næbstar. I naturområdet ligger også et § 3 beskyttet vandhul, hvor der blev fundet vandsalamander. Området er blevet besøgt i juni 2016 og på den baggrund blevet vurderet til at være kategori 2 natur. På kort bilaget, bilag 5, er området kun markeret med en orange skravering, da § 7 teamet ikke er opdateret med de seneste oplysninger. Der er foretaget en ammoniakdepositionsberregning på dette område, som viser at totaldepositionen fra husdyrbruget ikke overstiger de lovmæssige 1,0 kg N ha/år

Nærmeste kategori 3 natur, ligger ca. 360 m vest for den nordligste gyllebeholder. Kategori 3 natur omfatter øvrige ammoniakfølsomme naturtyper, som ikke er omfattet af kategori 1 eller 2. Det er bl.a. heder, moser og overdrev omfattet af naturbeskyttelseslovens³ § 3 og ammoniakfølsomme skove. Der er foretaget en ammoniakdepositionsberregning på dette område, som viser at merdepositionen fra husdyrbruget ikke overstiger de lovmæssige 1,0 kg N ha/år.

Beskyttelsesniveauet for ammoniakdeposition er derfor overholdt.

Ammoniakdeposition på Natura 2000-områder:

Lovrup Skov og Råbjerg Plantage er udpeget som EF-habitatområde (H82)/fuglebeskyttelsesområde (F66) og er dermed Natura2000-område.

Området består af blandede skovtyper, primært nåleskov, men også bøgeskov og egekrat er at finde samt mose og nedbrudte højmoserealer. Derudover findes der både mindre overdrev samt hedearealer. Området er dermed en mosaik af forskellige naturtyper. Hele området er i dag præget af tilgroning især pga. kvælstofdeposition og følsomt overfor yderligere næringsstofftilførsel.

Udpegningsgrundlaget for Lindet Skov, Hønning Mose- og Plantage og Lovrup Skov og Skrøp udgøres af følgende ynglefugle: Hvepsevåge, tinksmid, rød glente, rødrygget tornskade, stor hornugle, trane, natrav og hedelærke. Disse fugle bliver nærmere beskrevet i afsnittet om bilag I arter.

Jordbunden sur og næringsfattig. Mod vest ligger åbne arealer med nedbrudt højmoser og i den sydlige del ligger et åbent indsande med ene og dværgbuske (Helm Polde). Området karakteriseres af klitformationer – heriblandt "klimper", som er fladtoppede bakker med våde partier eller tørv på toppen. I skovbevoksningen findes nogle mindre moser, samt et overdrev, hvor orkideen hvid sækspore tidligere er blevet registreret (Skov- og Naturstyrelsen, 2005). Udpegningsgrundlaget for habitatområdet er:

- Indlandsklitter med lyng og revling (2320)
- Indlandsklitter med lyng og visse (2310)
- Indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene (2330)
- Ret næringsrige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredder (3130)
- Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks (3150)
- Brunvandede søer og vandhuller (3160)
- Våde dværgbusksamfund med klokkelyng (4010)
- Tørre dværgbusksamfund (heder) (4030)
- Enekrat på heder, overdrev eller skrænter (5130)
- Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund (6230)
- Aktive højmoser (7110)
- Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse (7120)
- Hængesæk og andre kærersamfund dannet flydende i vand (7140)
- Bøgeskove på morbund med kristtorn (9120)
- Egeskov og blandskove på mere eller mindre rig jordbund (9160)
- Stilkegeskove og krat på mager sur bund (9190)
- Skovbevoksede tørvemoser (91D0)

Beregninger viser, at ammoniakdepositionen på området ikke vil stige som følge af projektet. Beregninger på habitatområdet viser at merdepositionen er negativ (-0,1 kg N/ha/år).

Vi vurderer på den baggrund, at det ansøgte projekt ikke kan få negativ virkning på Natura 2000 området, herunder de arter og naturtyper, som området er udpeget for at beskytte.

Vi vurderer også, at det ansøgte projekt ikke i kumulation med andre projekter vil få negativ virkning på udpegningsgrundlaget for habitatområdet som følge af ammoniakdeposition.

Tønder Kommune konkluderer, at det efter habitatbekendtgørelsen ikke er nødvendigt at foretage en miljøkonsekvensvurdering.

Ammoniakdeposition fra anlægget på områder omfattet af NBL § 3 Inden for 500 m fra anlægget ligger der 4 områder, der er beskyttet efter NBL § 3. Det er 2 vandhuller og 2 moser. Vandhullerne og mosen sydøst for er besigtiget i sommeren 2016. Mosen nordvest for anlægget er besigtiget i 2011. Se beliggenhed af naturtyperne på bilag 6. It-ansøgningssystemets beregninger viser, at der ikke er en merdeposition på over 1,0 kg N/ha/år på nogen af naturområderne. Vi vurderer derfor, at der ikke vil ske en tilstandsændring af naturområderne, som følge af det ansøgte.

Ammoniakdeposition fra udbringning af husdyrgødning Flere af udbringningsarealerne grænser op til Tevring Mose samt områder i Lovrup Skov, der er beskyttet stilkegeskov.

Stilkegeskov og –krat på mager sur bund (naturtype 9190) er en af de ammoniakfølsomme naturtyper, der er beskyttet som kategori 1 natur. Naturtypen indgår i udpegningsgrundlaget for habitatområdet. For at forhindre at ammoniakfordampningen fra udbringning af husdyrgødning skal påvirke områderne stilles vilkår om etablering af en 20 m bræmme i mark nr. 15-0, hvor al gylle skal nedfældes, se bilag 7.

Vi vurderer, at bræmmen med nedfældning vil beskytte mod tilstandsændring. I øvrigt er der i den oprindelige miljøgodkendelse vilkår, der sikrer, at der ikke placeres kompoststakke eller ensilagestakke i nærheden af de § 7 beskyttede naturområder. På den baggrund vurderes det, at den øvrige udbringning af husdyrgødning ikke vil medføre en negativ påvirkning på naturarealer.

4.2.14. Lugt

Der er foretaget en beregning af lugten efter henholdsvis den nye lugtvejledning⁴ og FMK-vejledningen⁵. Geneafstanden fastsættes i hvert enkelt tilfælde på baggrund af den længste geneafstand beregnet efter de to vejledninger.

Beregningen viser, at der inden for genekriteriet på 15 OU/m³ ikke ligger enkeltboliger, og at der inden for genekriteriet på 7 OU/m³ ikke ligger hverken samlet bebyggelse i landzone eller områder, der i en lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner eller lignende. Ligeledes viser beregningerne, at der inden for genekriteriet på 5 OU/m³ ikke ligger nogen byzone eller sommerhusområder, se ansøgningsskema 81392 (bilag 2).

Nærmeste bolig uden landbrugspligt, der ikke ejes af ansøger, er Overbyvej 22. Nærmeste samlede bebyggelse er Lovrup og byzonen er ved Døstrup by ca. 4 km vest for ejendommen.

Ejendomme med landbrugspligt er ikke omfattet af det generelle beskyttelsesniveau. Det vil sige, at de ikke indgår i vurdering af, om der ligger enkeltboliger eller samlet bebyggelse inden for de beregnede geneafstande.

Den samlede lugtemission er beregnet til at falde fra 46.810,8 OU til 46.400,9 OU, som følge af de ændringer, der foretages fra den oprindelige miljøgodkendelse til tillægget. På den baggrund vurderes det, at det ikke er nødvendigt med yderligere vilkår, der begrænser lugtgener, men de oprindelige vilkår videreføres.

4.2.15. Støv

I den oprindelige miljøgodkendelse er det beskrevet hvilke arbejdsgange/opgaver, der kan give anledning til støv. Det er ikke oplyst om nogen ændringer i forbindelse med ansøgningen om tillæg. De oprindelige vilkår videreføres derfor, og der stilles ingen nye vilkår.

4.3. HUSDYRBRUGETS AREALER

4.3.1. Ejede og forpagtede arealer

Husdyrbrugets udbringningsarealer udgør i alt 253,83 ha, se bilag 7.

Det ejede areal består af 3 ejendomme:
Overbyvej 24, 6780 Skærbæk (ca. 91 ha)
Overbyvej 26, 6780 Skærbæk (ca. 42,5 ha)
Tevringvej 26, 6780 Skærbæk (ca. 38,6 ha)

Samt 2 bygningsløse ejendomme:
Povlskrovej 0 (13,2 ha) (5500023987) og Overbyvej 0 (2,5 ha)
(5500023988).

En del af de ejede arealer er skov, mose og græsareal, som ikke kan modtage gylle.

Harmonikravet til en produktion på 576,48 dyreenheder (kvæg) udgør 250,6 ha. Harmonikravet på 2,3 DE/ha er dermed opfyldt.

Forpagtede udbringningsarealer:
Der er forpagtet arealer af:

Bent Olesen, Overbyvej 20, 6780 Skærbæk (ca. 31,4 ha)
Anita Jørgensen, Overbyvej 24, 6780 Skærbæk (ca. 8,65 ha)
Else Marie Bang Henningsen, Povlskrovej 50, 6780 Skærbæk (ca. 1,5 ha)
Britta Bonnichsen, Povlskrovej 44, 6780 Skærbæk (ca. 3,1 ha)
Hans Lønborg, Povlskrovej 40, 6780 Skærbæk (ca. 9,13 ha)
Egon Brodersen, Povlskrovej 45, 6780 Skærbæk (ca. 1,14 ha)
Johannes Lønborg, Toften 38, 6780 Skærbæk (ca. 4,5 ha)

I alt ca: 59,4 ha

4.3.2. Aftalearealer

Der indgår ikke aftalearealer i tillægget.

4.3.3. Afgræsningsarealer

Husdyrbruget råder over 5 ha, som ikke anvendes til udbringning af husdyrgødning, men til ekstensiv græsning med bla. får. En lille mængde husdyrgødning fra fårene indgår dog i beregningerne i husdyrgodkendelse.dk (2 DE). Afgræsningsarealerne kan ses på bilag 8. Afgræsningsarealerne er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Det vurderes ikke, at afgræsningen er i strid med § 3 beskyttelsen.

Fårene hører til ejendommen Tevringvej 26.

4.4. BESKYTTEDE NATURTYPER OG ARTER

4.4.1. Bilag I -arter

Husdyrbruget råder over 24,87 ha i fuglebeskyttelsesområde 66, Lindet Skov, Hønning Mose og Plantage, Lovrup Skov og Skrøp.

Udpegningsgrundlaget for Lindet Skov, Hønning Mose- og Plantage og Lovrup Skov og Skrøp udgøres af følgende ynglefugle: Hvepsevåge, tinksmed, rød glente, rødrygget tornskade, stor hornugle, trane, natrav og hedelærke.

Stor hornugle er en sjælden ynglefugl i Danmark og den er opført som rødlisteart. Stor hornugle er tidligere observeret i Lindet Skov, Hønning Plantage, Lovrup Skov og Skrøp-området. Den yngler gerne i grusgrave nær skovområder og den er vurderet til at have gunstig bevaringsstatus.

Hvepsevågen er observeret rastende og fouragerende flere steder i Tønder Kommune, men yngler kun i området omkring Lindet Skov og Hønning Mose og Plantage. Hvepsevågen yngler især i gamle løvskove og fouragerer på vådområder i skove, åbne moser og på engene. Den er især sårbar overfor tilgroning af de områder, hvor de fouragerer samt forstyrrelser i yngletiden.

Rød Glente har tidligere været en almindelig ynglefugl i Danmark, men blev udryddet i forrige århundrede pga. beskydning og giftudlægning. Efter fredningen er den genindvandret, bevaringsstatus er gunstig og der findes ca. 50 ynglepar i dag. Glenten yngler i åbne landskaber med spredte skove og gerne i nærheden søer, moser eller vandløb og observeres jævnligt her i kommunen.

Rødrygget tornskade. Udredelsen af danske ynglefugle har gennem de seneste år været stabil, men i nabolandene som Tyskland, Holland og Belgien er den stort set uddød. Tornskaden er hovedsageligt tilknyttet skovlysninger og åbne områder med enkeltstående træer og buske og lav bevoksning, hvorfra den holder udkig efter byttedyr og store insekter som f.eks. biller. Den største trussel mod tornskaden er tilgroning af levestederne pga. for mange næringsstoffer, herunder højmoser, naturenge, heder og overdrev.

Tinksmeden har tidligere været en udbredt ynglefugl i de jyske hedemoser, men i takt med hedeopdyrkningen og tilgroning af moserne, forsvandt ynglebiotoperne. I dag findes yngleparrene også næsten udelukkende på fredede eller beskyttede, større hedeområder. Der er ca. 120 ynglende par i Danmark, hvoraf kun ganske få yngler i Sønderjylland. Tinksmeden er derfor også vurderet til at have ugunstig bevaringsstatus og er opført på den danske rødliste som sårbar.

Trane er efter at have været forsvundet fra Danmark i over 100 år nu genindvandret. Den er observeret både omkring Lindet Skov, Kongens mose, Sølsted Mose og Skast mose, men kun som ynglende fugl i Kongens mose/ Draved skov. Den har gunstig bevaringsstatus, men er samtidig opført som rødlisteart. Tranen yngler i fugtige moser, men fouragerer gerne på marker og enge.

Natravn var tidligere en almindelig ynglefugl på de danske heder, men i takt med at hederne blev opdyrket har der været en tilbagegang i bestanden og en del af den bestand vi har nu, har skiftet yngleområde til lysåbne områder i fyrskove. Natravnen er primært nataktiv, hvor den jager insekter og raster om dagen i et træ eller på jorden. Bevaringsstatus for Natravnen er gunstig er det vurderes at projektet ikke vil påvirke arten negativt.

Hedelærke er en mindre spurvefugl der tidligere har været en meget almindelig ynglefugl i Danmark, særligt i store dele af Jylland. Fra midten af 1970'erne har arten igen stabiliseret sig, men mange yngleområder i Sønderjylland er opgivet. Tilbagegangen skyldes bl.a. intensivereingen af landbrugsdriften omkring yngleområderne, som primært består af heder, klitheder og nåleskovslysninger, hvor den jager insekter og edderkopper.

Samlet vurdering for Lindet Skov, Hønning Mose- og Plantage og Lovrup Skov og Skrøp

Ud over at være fuglebeskyttelsesområde indeholder Lindet Skov, Hønning Mose- og Plantage og Lovrup Skov og Skrøp områder beskyttet efter § 7 i husdyrloven og den indeholder beskyttede mose-, hede-, eng- og overdrevsområder beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Det betyder, at der gælder særlige regler for kvælstofdeposition på disse områder i forbindelse med udvidelser af husdyrbrug i nærheden.

Udbringningsarealerne i dette projekt som ligger i fuglebeskyttelsesområdet er i forvejen og vil fremover være almindelig landbrugsjord i omdrift. De rummer ikke § 3 beskyttet natur.

Vi vurderer derfor, at projektet ikke vil påvirke udpegningsgrundlaget og at der ikke er behov for at stille vilkår til driften af arealerne, men der opfordres til ekstra opmærksomhed på reder og fugleunger i markerne i området, især fra arter som brushane, mosehornugle og plettet rørvagtel på græsarealer samt hedeheg, der yngler i bl.a. vinterafgrøder.

4.4.2. Bilag IV-arter

I habitatdirektivets Bilag IV er opført en række dyre- og plantearter, som skal ydes streng beskyttelse overalt i deres naturlige udbredelsesområde, også uden for de udpegede habitatområder. Det indebærer for

dyrearternes vedkommende blandt andet, at yngle- og rasteområde ikke må beskadiges eller ødelægges, og for planternes vedkommende blandt andet, at arterne ikke må indsamles, plukkes eller ødelægges.

I det følgende vurderes forekomsten af en række arter, hvor projektområdet ligger inden for eller i nærheden af artens naturlige udbredelsesområde.

Der er ikke indberettet observationer til www.naturdata.dk om observationer i projektområdet eller dets umiddelbare nærhed.

I området omkring Arrild, ved Lindet Skov, Hønning Plantage og Mose, Lovrup Skrøb og tilgrænsende områder kan følgende bilag IV-arter muligvis findes: Snæbel, odder, birkemus, flagermus, ulv, løgfrø, spidssnudet frø og markfirben.

Snæbel

Snæblen findes kun i Danmark, og dens udbredelse er begrænset til Vadehavsområdet og de åer der løber ud i Vadehavet. I Tønder Kommune findes snæblen i Vidå (inkl. Sønderå, Grønå og Arnå) og Brede Å systemerne, samt en lille bestand i Brøns Å. Snæblen foretrækker de nedre og mellemste dele af vandløbssystemerne med fast bund og god strøm samt forekomst af sten/grus og vintergrønne planter. Den gyder sidst i november til begyndelsen af december, og æggene sætter sig fast planter eller på stenbunden. Efter klækningen driver larverne passivt med strømmen og når efter en tid stillestående vandområder, hvor de opholder sig en tid inden de er klar til at drive ud i Vadehavet. De største trusler for snæblen er A) Spærringer: Da snæblen ikke er i stand til at springe højt eller svømme igennem fisketrapper. B) Vandløbsreguleringer: snæblen gyder på vandløbsstrækninger, der slynger sig naturligt. C) Forurening: Okker kan blive udvasket og tilstoppe æggene, så disse ikke kan få tilstrækkeligt med ilt. D) Afvanding og inddigning, der forhindrer dannelse af lavvandede opvækstområder for ynglen.

En del af arealerne grænser direkte op til § 3 beskyttede vandløb som bl.a. Nørring Bæk. Herfra ledes videre til Fæbro Bæk som løber ud i Brede Å. Dvs. at arealerne afvander til Brede Å, men da markerne ikke er skrånende, vurderes det at den allerede gældende 2 m bræmme omkring § 3 vandløbene, er tilstrækkelige til at hindre tilførsel af okker og næringsstoffer, der kunne påvirke snæblen.

Odder

Odderen er nu udbredt i større vandløb og søer i hele Tønder Kommune, herunder Vidå, Brede Å og Brøns Å -systemerne. Odderen er territoriehævdende og kræver op til 10 km vandløbslængde, med relativt uforstyrrede krat, rørskovsområder e.l. til yngleområde og skjulested. Den har brug for mindre vandløb og grøfter til vandringer mellem fødesøgningsområderne og spredning. De største trusler for odderen er trafikdrab, hårdhændet vedligeholdelse af vandløb samt forstyrrelser på ynglestedet.

Det forventes at odderen forekommer i projektområdet, og at den benytter de mindre vandløb og grøfter til vandringer. Driften af arealerne der grænser op til naturområdet ændres ikke, og det vurderes derfor, at projektet ikke vil påvirke odderen og dens leveforhold væsentligt i området.

Birkemus

I Danmark er birkemusen fanget eller observeret i ældre skove, kratskove, enge samt på dyrkede marker. Formentlig stiller birkemusen forskellige krav til opholdssted, dels i forbindelse med vintersøvn (permanent, tørt opholdssted f.eks. veldrænet ældre skov), og dels i forbindelse med sommerens fouragerings- og yngleområde. Et bud på levested vil derfor være, at birkemusen kan findes der, hvor gamle skov- eller moseområder støder op til dyrkede marker eller skovenge. På trods af denne brede habitatdefinition er birkemusen kun fundet i to vidt adskilte hovedområder i Danmark: I det vestlige Limfjordsområde, især nord for fjorden, og i det sydlige Jylland, syd for en linje Horsens-Varde og nord for Haderslev-Ribe. Et skøn over den danske bestands størrelse er vanskelig. Den nuværende og begrænsede viden om artens habitatkrav gør det ikke muligt, at skønne over dens reelle udbredelse. Der findes ikke viden om specifikke populationsestimater og udviklingstendenser.

Birkemusen forefindes næppe i området og det har ikke været muligt, at finde registreringer af arten. Der sker ikke ændringer i arealanvendelsen og derfor vurderes det, at projektet ikke får nogen indflydelse for birkemusen, såfremt den skulle forefindes i området.

Flagermus

Alle danske arter af flagermus er udpeget som bilag IV arter. Flagermus er udbredt over hele kommunen. De overnatter oftest i huse og hule træer i nærheden af skove. Hvor de finder føde, afhænger af arten. Det kan bl.a. være over søer og åer, hvor flagermusene æder insekter som de fanger over vandoverfladen, i lysåben løvskov, over marker og skove, i skovkanter, lysninger eller levende hegn. Arealerne kan tænkes at indgå i nogle arters fourageringsområder, men vi vurderer, at der ikke vil være negative påvirkninger, da projektet ikke omfatter nedrivning af bygninger eller fældning af hule træer.

Ulv

Efter næsten 200 års fravær, er ulven genindvandret til Danmark og der er observeret flere siden 2012. I Tønder Kommune er der i 2013 observeret ulv flere steder øst for Skærbæk, ved Skast mose og ved Jejsing, så den formodes at kunne forekomme i hele kommunen. Ulven har brug for store sammenhængende naturområder, hvor den kan skjule sig, især når den skal opfostre unger, og med godt med vildt. Ulven kan tilbagelægge mange km og det vides ikke om der er tale om omstrejfende ulve eller om der er tale om ulve der har slået sig ned, men der er ikke observeret unger i området.

Spidssnudet frø

Spidssnudet frø er almindeligt udbredt over det meste af landet, inklusive i Sønderjylland. Den findes i større eller mindre vandhuller i engområder, moser, dyrkede marker og skovbevoksede områder. På denne baggrund vurderes det som sandsynligt, at arten forekommer i søerne grænsende op til udbringningsarealerne. Trusler mod arten vil være opfyldning eller tilgroning af vandhullerne gennem øget belastning med næringsstoffer og ødelæggelse af levestederne i omgivelserne. Det vurderes på den baggrund, at gennemførelse af projektet ikke vil forværre livsbetingelserne væsentligt, såfremt der opretholdes en uændret sprøjte- og gødningsfri bræmme omkring vandhullerne i og grænsende op til udbringningsarealerne. Vandhullerne, hvor der sættes vilkår om bræmmer kan ses på bilag 9 (vandhul A, B og C).

Løgfrø

Løgfrøen er i tilbagegang og spredt til sjældent forekommende i Danmark. I det vestlige Sønderjylland er der en kernebestand på Hjerpsted bakkeø, og den er fundet adskillige gange ved Sejerslev, Ballum, Skast og Bredebro. Den er også fundet i vandhuller vest for Abild og på Jejsing Bakkeø, samt i det midt-østlige Sønderjylland.

Løgfrøen foretrækker lysåbne klarvandede vandhuller, med lavvandede partier og gerne med vandplanter. Uden for ynglevandhullet opholder den sig især på arealer med løs, sandet jord, hvor der er bare sand- eller muldflader, hvor den kan grave sig ned. Det kan være jorddiger, markskel, brakmarker, skrænter, dyrkede landbrugsarealer og køkkenhaver. Den kan fjerne sig op til ca. 500 m fra ynglevandhullet.

Trusler mod løgfrøene er ødelæggelse af yngleområder i form af opfyldning eller tilgroning af vandhuller, udtørring, skygning, forurening samt udsætning af fisk, krebs eller ænder. Intensiv dyrkning i form af pløjning, harvning og høst med tunge landbrugsmaskiner vil ligeledes kunne påvirke løgfrøen negativt.

Projektområdet ligger i et område hvor der sandsynligvis forekommer løgfrø. Det vurderes at gennemførelse af projektet ikke vil forværre livsbetingelserne væsentligt, såfremt der opretholdes en uændret sprøjte- og gødningsfri bræmme omkring vandhullerne i og grænsende op til udbringningsarealerne. Vandhullerne, hvor der sættes vilkår om bræmmer kan ses på bilag 9 (vandhul A, B og C).

Markfirben

Markfirbenet er udbredt pletvist over det meste af landet. Markfirbenet træffes på steder med bar og løs, gerne sandet jord. Det kan være heder, klitter overdrev, råstofgrave, stengærder og på vej- eller jernbaneskråninger. Inden for arealerne vurderes der ikke at være potentielle levesteder af ovennævnte type og projektet vurderes ikke at påvirke markfirbenet.

Samlet vurderer vi, at gennemførelse af projektet ikke vil forværre livsbetingelserne for bilag IV arterne væsentligt, hvis der opretholdes en gødningsfri bræmme omkring vandhullerne (A-C, bilag 9) på minimum det omfang der kan ses på luftfoto fra 2008. Dette stilles der vilkår om.

Andre udvalgte arter tilknyttet vandhuller.

Potentielt vil der kunne forekomme arter som grøn frø, lille vandsalamander og skrubtudse, der ikke er opført på Habitatdirektivets Bilag IV, men som er fredede herhjemme. For disse arter gælder de samme betragtninger, som nævnt under padderne ovenfor.

Vi vurderer, at husdyrprojektet ikke vil påvirke bilag IV arter og andre fredede arter væsentligt.

4.5. NITRAT OG FOSFOR

4.5.1. Nitrat og fosfor til vandløb og søer

Arealerne afvandes via mindre å-systemer til Brede Å, der leder til Vadehavet.

Brede Å er udpeget som EF-habitatområde H86. Habitatområdet omfatter hele Brede Å fra sammenløbet af Lobæk og Smedebæk til Ballum Sluse. Habitatområdet omfatter kun selve vandløbet. Udpegningsgrundlaget er Bæklampret, Flodlampret, Snæbel og Vandløb med vandplanter.

Hele habitatområdet er levested for snæblen, som er påvist indtil Løgumgårde. Området er også levested for Flodlampret, som er påvist i vandløbssystemets øvre ende (Skallebæk). Bæklampret synes fra udløbet og ca. 8 km ind, samt syd for Åved plantage. Belastning af vandløbet med næringsstoffer synes ikke at påvirke arterne afgørende. Den manglende reproduktion for snæblen skyldes sandsynligvis primært fraværet af lave, vinteroversvømmede arealer, hvor larverne kan vokse til. Gensoning af strækningen ved Løgumkloster har muligvis forbedret Snæblens gydemuligheder.

Det er især okker og de fysiske forhold i vandløbene der har betydning for miljøtilstanden, men projektet omfatter ingen ændringer af hverken dræning eller de fysiske forhold.

Ingen af projektets udbringningsarealer og aftalearealer grænser op til vandløb med en hældning på over 6 grader mod den øverste kant af vandløb. Ingen af projektets udbringningsarealer og aftalearealer grænser op til habitatvandløb.

Udbringningsarealerne vurderes ikke at være særligt sårbare med hensyn til afstrømning af fosfor, da ingen af arealerne har en terrænhældning på over 6 grader mod vandløb.

Vi vurderer, at det ansøgte husdyrbrugsprojekt ikke vil få væsentlig virkning på vandløb og søer.

4.5.2. Nitrat til Vadehavet

Den danske del af Vadehavet modtager årligt ca. 9.100 tons nitrat fra land, hvoraf en stor del stammer fra landbruget. Den danske del af Vadehavet er delt op i 4 Dyb, som hver har sit delopland. Tønder Kommune afvander til 3 af disse Dyb: Lister Dyb, Juvre Dyb og Knude Dyb.

Vadehavets udpegninger

Vadehavet har følgende udpegninger:

- EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 57 (Vadehavet)
- EF-habitatområde nr. 78 (Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde).
- Ramsarområde nr. 27 (Vadehavet).

Udpegningsgrundlag for EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 57 er følgende:

Ynglefugle:

• Bramgås	• Klyde	• Sandterne
• Havørn	• Hjejle	• Splitterne
• Blå kærhøg	• Lille kobbersneppe	• Fjordterne
• Mosehornugle	• Dværgrmåge	• Havterne
• Blåhals	• Hvidbrystet præstekrave	• Dværgrterne
• Vandrefalk	• Almindelig ryle	

Trækfugle:

• Kortnæbbet gås	• Kikand	• Strandskade
• Grågås	• Spidsand	• Stor regnspove
• Mørkbuget knortegås	• Skeand	• Rødben
• Lysbuget knortegås	• Ederfugl	• Hvidklire
• Gravand	• Sortand	• Islandsk ryle
• Pibeand	• Strandhjejle	• Sandløber

Udpegningsgrundlaget for EF-habitatområde nr. 78 er følgende:

Dyrearter:

• Havlampret	• Stavsild	• Odder
• Bæklampret	• Laks	• Gråsæl
• Flodlampret	• Snæbel	• Spættet sæl

Naturtyper:

- Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand
- Flodmundinger
- Mudder- og sandflader blottet ved ebbe
- Kystlaguner og strandsøer
- Større lavvandede bugter og vige
- Rev
- Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter
- Vadegræssamfund
- Strandenge
- Forstrand og begyndende klitdannelser
- Hvide klitter og vandremiler
- Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit), Kystklitter med dværgbuskvegetation (klithede)
- Kystklitter med havtorn
- Kystklitter med gråris
- Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter
- Fugtige klitlavninger
- Indlandsklitter med lyng og visse indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene
- Næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden
- Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
- Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
- Brunvandede søer og vandhuller
- Vandløb med vandplanter
- Våde dværgbusksamfund med klokkelyng
- Tørre dværgbusksamfund (heder)
- Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (vigtige orkidelokaliteter)
- Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
- Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
- Plantesamfund med næbfrø, soldug eller ulvefod på vådt sand eller blottet tørv
- Rigkær
- Stilkegeskove og -krat på mager sur bund
- Skovbevoksede tørvemoser

Baggrunden for vadehavsområdets status som Ramsarområde er dets funktion som det mest betydningsfulde opholdsområde for især svømmeænder og vadefugle i Danmark. Desuden findes et meget vigtigt fælde- og overvintringsområde for flere andefugle, herunder sortand i området.

Beskyttelsesniveau

Vand- og naturplanerne er vedtaget. Vandplanerne indeholder imidlertid ingen indsatskrav i forhold til Vadehavet, indsatsen er udskudt og det er kun de generelle virkemidler, der skal reducere udledningen af næringsstoffer. Vandplanerne vil derfor ikke i sig selv kunne lægges til grund for at skærpe beskyttelsesniveauet.

Hvis udbringningsarealer ligger inden for områder der er udpeget som nitratklasse 1, 2 eller 3, er der krav om, at nitratudvaskningen fra udbringningsarealerne skal begrænses ved at nedsætte husdyrtrykket og/eller ved at nedsætte nitratudvaskningen fra rodzonen ved hjælp af f.eks. ekstra efterafgrøder eller nedsat kvælstofnorm.

Nitratklasserne er udpeget baggrund af, hvilke Natura 2000 vandområder, der er særligt sårbare overfor kvælstofudledning samt hvilke afstrømningsoplande, der pga. nedsat nitratreduktionspotentiale er i størst risiko for at belaste et Natura 2000 vandområde med udvasket nitrat fra udbringningsarealerne.

Ejendommen har arealer, der ligger i oplandet til Lister Dyb. Alle arealer ligger uden for nitratklasser. Da ingen af projektets udbringningsarealer ligger inden for nitratklasser, er der ingen krav om reduceret husdyrtryk.

Afskæringskriterier

Miljøstyrelsen har fastlagt afskæringskriterier for skadevirkning af nitratudvaskning til overfladevande. Afskæringskriterierne kan ses her: <http://www2.mst.dk/wiki/Husdyrvejledning.Default.aspx>

Afskæringskriterierne punkter er gennemgået i det nedenstående for husdyrbrugets arealer i de forskellige oplande til Vadehavet. Punkt 2b er ikke relevant for Vadehavet, da det ikke er karakteriseret som et lukket bassin eller som et meget lidt eutrofieret vandområde.

Arealer i oplandet til Lister Dyb

Pkt. 1: Husdyrbruget i kumulation med andre planer og projekter
Da dyretrykket har været stigende i oplandet til Lister Dyb med 3,2 % fra 2007 til 2015 jf. statsforvaltningens oversigt, må udvaskningen ikke overstige den mængde kvælstof, der udvaskes fra et planteavlbrug.

I den indsendte ansøgning (81392) er der en beregning, hvor det kan ses, hvordan udvaskningen ville være, hvis der udelukkende var anvendt handelsgødning svarende til et planteavlbrug. Denne beregning viser en udvaskning på 79,5 kg N/ha. Udvidelsen på denne ejendom giver en udvaskning på 61,3 kg N/ha. Dette er under udvaskningen fra et planteavlbrug. Udvaskningen er reduceret gennem følgende tiltag: Flere efterafgrøder .

Tønder Kommune har ikke kendskab til andre nye kilder, der ikke stammer fra husdyrproduktionen, der har betydet en stigning i nitratudvaskningen i oplandet til Lister Dyb.

På den baggrund vurderer vi, at nitratudvaskningen, fra husdyrbruget og fra andre planer og projekter, ikke er væsentlig for miljøtilstanden i dybet.

Pkt. 2a: Husdyrbruget i sig selv

Det enkelte husdyrbrug må ikke bidrage med mere end 5 % af den samlede nitratudvaskningen til Lister Dyb, der er 1.727 ton N pr. år. Dvs. det enkelte husdyrbrug ikke må udlede over 86,35 ton N pr. år, som svarer til de 5 %.

Ansøgningsskemaets beregninger viser, at den samlede mængde kvælstof, der udbringes på husdyrbrugets arealer er 57,4 ton i ansøgt drift. Afskæringskriteriet for det enkelte husdyrbrug er dermed overholdt.

Det kan hermed konkluderes, at projektet ikke medfører en skadevirkning på overfladevande, herunder på Natura 2000-områder (yngle- og rastekområder for beskyttede arter).

4.5.3. Nitrat til Vadehavet fra aftalearealer

Der indgår ingen aftalearealer.

4.5.4. Nitrat til grundvand

Husdyrlovgivningens beskyttelsesniveau i forhold til nitratudvaskningen til grundvand er rettet mod arealer beliggende i nitratfølsomme indvindingsområder.

For områder der er udpeget som nitratfølsomme kan der være 3 situationer:

Situation 1: Der er foretaget zonerings (statslig kortlægning) af området samt udarbejdet en indsatsplan for området.

Situation 2: Der er hverken foretaget zonerings (statslig kortlægning) af området eller udarbejdet en indsatsplan for området.

Situation 3: Der er foretaget zonerings (statslig kortlægning) af området, men ikke udarbejdet en indsatsplan for området.

Husdyrbrugets udbringningsarealer er omfattet af situation 3. Her gælder det at:

Situation 3

- Udvasningen af nitrat må ikke stige hvis udvasningen overstiger 50 mg nitrat pr. liter i efter-situationen.
- Der skal vurderes konkret, om der skal stilles vilkår af hensyn til grundvandsbeskyttelsen.
- Udvasningen kan dog ikke skærpes i forhold til udvasningen fra et planteavlsbrug.

Seks af markerne ligger inden for, hvad der betegnes som nitratfølsomme indvindingsområder.

Der er foretaget en beregning af nitratudvaskningen fra rodzonen fra de 62,7 ha udbringningsarealer, de ligger inden for det nitratfølsomme indvindingsområde (mark 17-0, 6-0, 15-1, 15-0, 6-1a, T6) .

Beregningerne for markerne i det nitratfølsomme indvindingsområde kan ses nedenfor.

Mark nr.	Ansøgt (udvaskning mg nitrat/l)	Merbelastning (mg nitrat/l)
17-0	50	1
6-0	50	1
15-1	50	1
15-0	50	1
6-1a	50	1
T6	50	1

Beregningerne viser, at udvidelsen ikke vil medføre, at nitratudvaskningen fra rodzonen fra arealerne overstiger 50 mg nitrat/l.

Der stilles i godkendelsen ikke vilkår om sædskifte, da der er valgt referencesædskifte i både nudrift og ansøgt drift. Udvasningen til grundvand kan overholde de fastsatte krav som følge af ekstra efterafgrøder (1 %), hvilket der stilles vilkår om.

Arealer, der ikke ligger i nitratfølsomt indvindingsopland, vurderes at være robuste i forhold til nitratudvaskning. Vi vurderer, at godkendelsen med de stillede vilkår sikrer grundvandsinteresserne.

4.5.5. Fosfor til Vadehavet

Beskyttelsesniveauet (krav til fosforoverskud) i forhold til fosforoverskud gælder for arealer, der ligger inden for områder, der er udpeget som fosforklasse 1, 2 eller 3. Derudover må fosforudledningen af arealerne ikke overstige det niveau, som fremkommer ved maksimalt lovligt harmonitryk.

Vadehavet er, især på baggrund af de fysiske forhold, vurderet til at tilhøre de mindre fosforfølsomme Natura 2000 vandområder. Derfor er størstedelen af arealerne i oplandet til Vadehavet udpeget som fosforklasse 0 og her gælder som udgangspunkt de generelle harmonikrav.

Ingen af husdyrbrugets arealer er beliggende i fosforklasse, og det beregnede fosforoverskud overstiger ikke det overskud, der kan beregnes ved fuldt harmonitryk, hvilket betyder, at kravet til fosforoverskud på arealerne er overholdt. Fosforoverskuddet er beregnet til 3,3 kg P/ha/år og ved fuldt harmonitryk er det beregnet til 3,6 kg P/ha/år.

Tønder Kommune finder ikke, at beskyttelsesniveauet i forhold til fosforoverskud skal skærpes, når det generelle fosforoverskud, beregnet i it-ansøgningsystemet, er overholdt. Dette er i overensstemmelse med NMKNs afgørelser på området.

Arealerne omfatter ikke områder, der skråner i en sådan grad mod vandløb, at der er risiko for direkte belastning af Vadehavet gennem overfladeafstrømning af husdyrgødning.

Husdyrlovgivningens regulering af fosforudledningen til Vadehavet bygger på nyeste viden.

Sammenfattende vurderer vi, at projektet ikke gennem fosfortab fra arealerne vil kunne påvirke de arter og naturtyper, der indgår i udpegningsgrundlaget for Vadehavet.

4.6. ALTERNATIVE MULIGHEDER

Vi vurderer, at husdyrbruget kan miljøgodkendes på baggrund af oplysninger om ønsket indretning og drift, derfor er der ikke brug for alternativer.

5 HØRINGER

Arealer udenfor Tønder Kommune

Der ligger ikke arealer uden for Tønder Kommune.

Nabo- og partshøring

Tønder Kommune vurderer, at dem som skal partshøres i sagen er ansøger, ejere af jord der er med i projektet og ejere/lejere af bebyggelse der ligger inden for lugtkonsekvenszonen på ca. 424 meter. De har derfor modtaget et brev om projektet og fået mulighed for at sende bemærkninger ind.

Nabo- og partshøringen har ikke givet anledning til bemærkninger.

6 KLAGEVEJLEDNING

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Natur- og Miljøklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 500. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagen skal være modtaget senest tirsdag den 20. september 2016.

Du kan vælge at få denne afgørelse prøvet ved domstolen. Retssagen skal være anlagt inden 6 måneder fra den dag afgørelsen er meddelt.

Hvis afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte, at ændre vilkårene i tilladelsen eller helt at ophæve tilladelsen. Hvis tilladelsen udnyttes inden klagefristens udløb – og inden en eventuel klage er afgjort af klagemyndigheden – sker udnyttelsen på virksomhedens ansvar.

7 BILAG

- Bilag 1: Situationsplan
- Bilag 2: Skema nr. 81392, version 3 (kan fås ved henvendelse til kommunen)
- Bilag 3: Kapacitetsopgørelse
- Bilag 4: Beredskabsplan
- Bilag 5: Naturområder beskyttet af HBL § 7
- Bilag 6: Naturområder beskyttet af NBL § 3
- Bilag 7: Udbringningsarealer
- Bilag 8: Afgræsningsarealer
- Bilag 9, 9b, 9c: Vandhuller med bræmmer omkring
- Bilag 10: Vilkårskatalog

8 REFERENCER

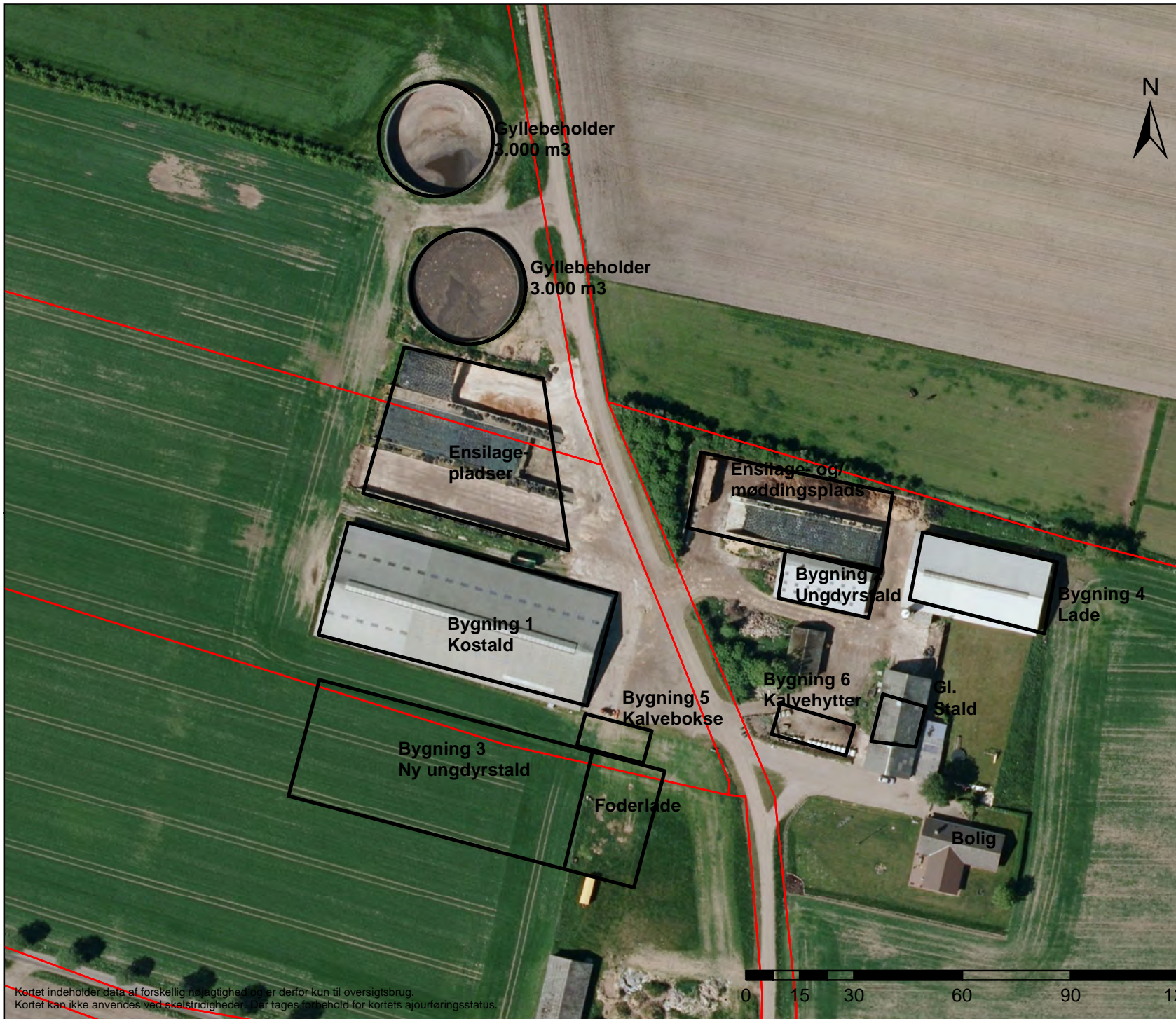
¹ Lovbekendtgørelse nr. 868 af 3/7 2015 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

² Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, nr. 408 af 1. maj 2007

³ Lovbekendtgørelse nr. 951 af 3/7 2013 om naturbeskyttelse med seneste ændringer.

⁴ Vejledning om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug

⁵ Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, udgivet af FMK, 2. udgave

Biag 1: Situationsplan

**Overbyvej 24 og 26,
6780 Skærbæk**

Kortet indeholder data af forskellig nøjagtighed og er derfor kun til overblik. Kortet kan ikke anvendes ved skelstridigheder. Der tages forbehold for kortets ajourføringsstatus.

Tønder Kommune
Miljø og Natur
Kongevej 57,
6270 Tønder

Telefon: 74 92 92 92 Fax: 74 92 96 81

Bilag 3: Opbevaringskapacitet

Tabel 11: Gødningsopbevaringsanlæg

Anlæg	Kapacitet i m ³	Opførsels år	Overdækning	% før	% efter
Mulleby gyllebeholder	3.000	2004	Flydelag	50	30
Mulleby gyllebeholder	3.000	2000	Flydelag	50	30
Gyllebeholder lejet på Povlskrovej 50	2.015	2005	Flydelag		20
Kanaler og fortanke	1.500	-	-	-	-
Gyllebeholder Tevringvej 26	1.000	1991	Flydelag		10
Gyllebeholder lejet Overbyvej 32	1.000	1988	Flydelag		10
Sum	11.515			100	100

De nuværende gyllebeholdere er alle tilmeldt beholderkontrol ordningen. Beholderne er 4 m dybe og ca. 2 m over jordniveau. Alle beholdere ligger i forbindelse med de eksisterende bygninger og passer derfor ind i landskabet. Beholderne har alle inspektionsbrønd og omfangsdræn.

Der opbevares kun husdyrgødning fra ejendommen i gyllebeholderne. Der henvises i øvrigt til punktet "spildevand tilledt gyllebeholder".

Gyllebeholderne holdes overdækket af et flydelag af lette partikler (halm fra strøelse eller tilført snittet halm). Flydelaget reducerer fordampningen og dermed lugtafgivelsen til et minimum.

I henhold til kapacitetsberegningens standard medfører den ønskede produktion følgende mængder husdyrgødning på årsbasis:

Tabel 12: Produktion af flydende husdyrgødning og pladsvand.

Dyr	Antal	Ton pr. dyr	Mængde i ton
Malkekøer	314	29,24	9.181
Ungdyr	52	6,44 x 0,78	261
Ungdyr	156	6,44 x 1,05	1.054
Ekstra vand			3.547
I alt pr. år			14.043
I alt pr. måned			1.170

I alt 9 måneder			10.532
Opbevaringskapacitet i måneder			9,8

Tablet 13: Produktion af dybstrøelse

Dyr	Antal	Ton pr. dyr	Mængde i ton
Malkekøer	10	15,68	157
Småkalve	156	1,89 x 1,06	312
Tyrekalve	160	0,96/12	13
			482

For tyrekalvenes vedkommende er de 0,96 ton for produktionsperioden 0-6 mdr. da tyrekalvene ryger ud ca. 14 dage gamle er tallet divideret med 12.

Halm og fast gødning fra kælvningsbokse og småkalve (0-6 mdr.) opbevares på møddingsplads. Der strøs med rigelig halm så tørstofprocenten er på mindst 30 %. Fast gødning oplagres på fast plads med afløb til gyllebeholder. Møddingspladsen tømmes 2-3 gange om året. Gødningen fra de helt små kalve tilføres dagligt til møddingspladsen sammen med foderrester.

Beredskabsplan (Tønder Kommune)

Beredskabsplan

for

**Overbyvej 24
6780 Skærbæk**

Indholdsfortegnelse:

TELEFONNUMRE	3
BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS	4
OVERLØB AF GYLLE	5
KEMIKALIE- OG OLIESPILD.....	6
STOPHANER / HOVEDAFBRYDERE	7
STRØMSVIGT	8
TRANSPORT AF BEKÆMPELSESMIDLER	9
BILAG A Kort over ejendommen.....	10

Udarbejdet af
Gert Jørgensen
Opdateret Juni 2016

Denne beredskabsplan er udarbejdet som en del af ejendommens miljøgodkendelse med det formål at stoppe og begrænse evt. uheld med konsekvenser for det omgivne miljø.

Planens indhold skal være kendt af gårdens ansatte mm. og udleveres til evt. indsatsleder/miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand ol.

Beredskabsplanen revideres/kontrolleres mindst 1 gang om året og skal være let tilgængelig og synlig. Beredskabsplanen findes i rød mappe på kontoret i stalden.

Kopi af beredskabsplanen findes i rød mappe på kontoret i stuehuset.

Kort materiale.

Bagerst er der et oversigtskort over ejendommen mm. med angivelse af:

- Mark- og drikkevandsboringer/brønde
- Kemikalielager (f.eks. bekæmpelsesmidler, handelsgødning, svovlsyre til forsuring)
- Dieseltanke og olietanke (overjordiske og nedgravede)
- Drænbrønde / regnvandsbrønd / afløb
- Udløbspunkter til vandløb / jord fra dræn
- Slukningsmateriel og åndedrætsværn
- Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m.v.
- vt. fald/kote mod vandløb/dræn/brønde og boringer
- Flugtveje for dyr/frigørelse mm.

Husk

Ved store uheld ring altid 1-1-2, ved mindre uheld ring altid til miljømyndighederne. Er man i tvivl ring 1-1-2.

Efter brand mm. tag kontakt med miljømyndighederne med hensyn til genopbygning af stald mm.

TELEFONNUMRE

Nærmeste telefon står i køkkenet og har nr. 74 75 44 43.

Miljømyndighed	kontaktes på telefon 74 92 92 92 (Mandag-onsdag kl.08.00-15.00, torsdag kl. 08.00-17.00, fredag kl. 08.00-13.00)
Falck	kontaktes på telefon 70 10 20 30 dag og nat
Brandvæsen	kontaktes på telefon 112 dag og nat
Lægevagt	kontaktes på telefon 70 11 07 07 fra kl. 16.00 - 08.00 og lørdag, søn- og helligdage hele døgnet
Tandlægevagt	kontaktes på telefon 76 35 40 74 lørdage, søndage og helligdage
Landbocenteret	kontaktes på telefon 74 36 50 00
Dyrlæge	kontaktes på telefon 74 75 11 17 dag eller nat
Foderstofforretning	kontaktes på telefon 75 19 00 54 74 77 72 17 dag
Elektriker	kontaktes på telefon 73 75 07 50 dag eller nat
Smeden	kontaktes på telefon 74 75 41 98 dag
VVS	kontaktes på telefon 74 75 32 53 dag
Ventilationsfirma	kontaktes på telefon 73 75 07 50 dag

BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS

Ved brand der ikke kan slukkes ved egen hjælp:

Tilkald brandvæsenet – RING 112 – oplys:

- Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra.
- Hvad er der sket og at det er en gårdbrand.
- Er der tilskadekomne – hvor mange?
- Er dyrene kommet ud – art og antal der evt. er fanget.

Kontakt ejeren, Gert Jørgensen på tlf. 21 45 44 23.

Iværksæt rednings- og slukningsarbejde hvis det er muligt og forsvarligt, herunder fjernelse og evakuering af dyr, olie og gødning.

Placering af slukningsmateriel er angivet på oversigtskort.

Hvis det ikke er muligt at slukke branden – forsøg at begrænse den ved lukning af døre og vinduer.

Modtag brandvæsenet og udlevér denne mappe sammen med kortmaterialet.
Oplys endvidere:

- Evt. tilskadekomne eller dyr der ikke er reddet i sikkerhed.
- Hvor det brænder.
- Brandens omfang.
- Hvor der er adgangsveje.

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan afhjælpe situationen:

- Pulverslukkere

OVERLØB AF GYLLE INSTRUKS

Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletanken – RING 112

Oplys:

- Navn, adressen og telefonnummer, der ringes fra.
- Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud.
- Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring.

Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.

Kontakt ejeren, Gert Jørgensen på tlf. 21 45 44 23.

Kontakt miljømyndighederne på tlf. 74 92 92 92

Opdæmningen kan evt. foretages med jord, halmballer ol. afhængig af mængden af gylle. Er gyllen løbet i grøften skal der laves en opdæmning af grøften med en bigballe, så mosen ikke påvirkes.

Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet.

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

- Gummiged
- Halmballer

KEMIKALIE- OG OLIESPILD INSTRUKS

Ved større overløb af mælk, kemikalier og olie – RING 112 – oplys:

- Navn, adressen og telefonnummer, der ringes fra.
- Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud.
- Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring.

Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.

Kontakt ejeren, Gert Jørgensen på tlf. 21 45 44 23.

Kontakt miljømyndighederne på tlf. 74 92 92 92.

Opdæmningen kan evt. foretages med jord, halmballer ol. afhængig af mængden og art. Er fx olie løbet i grøften skal der laves en opdæmning af grøften med en bigballe eller jord, så mosen ikke påvirkes.

Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet.

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

- Gummiged
- Halm
- Jord

I laden findes der savsmuldspakker, der kan benyttes til at opsuge spildte væsker.

STOPHANER / HOVEDAFBRYDERE

Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m.v. skal ligeledes noteres på kortet over ejendommen.

Vand

Der er ingen hovedhane på ejendommen.

I kostald sidder stophane i teknikrum.

I kalvestald sidder stophane ved gl. malkerum.

I stuehus sidder stophane inden for døren.

Elektricitet

Hovedafbryder sidder ved udendørs hovedtavle mellem kostald og stuehus.

El-tavle sidder ved kontor i kostald.

El-tavle sidder ved kontor i gangen i kalvestald.

El-tavle sidder ved kontor i stuehus.

Nye 25 ampere sikringer opbevares i kalvestald.

Nye 10 og 16 ampere sikringer opbevares i stuehus.

Der bruges automatsikringer i kostalden.

STRØMSVIGT INSTRUKS

Kontroller, at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper ol.

Ved strømsvigt på over 2 timer, ring til Syd Energi og forhør om varigheden af udfaldet.

Telefon nr. 70 11 50 10.

Eventuelt iværksæt opstart af nødstrømsgenerator.

TRANSPORT AF BEKÆMPELSESMIDLER

Sørg for sikker transport af kemikalier til ejendommen og mellem ejendom og marker.

Bekæmpelsesmidler skal under transport være sikret mod stød og uheld. En lukket tæt plastkasse (f.eks. en køleboks) er velegnet.

Medbring en spand/sæk med fint savsmuld til opsugning af spildt middel samt en skovl og f.eks. plasticposer/plastspand til en hurtig indsats. Uanset koncentrationen kan et spild på mindre end ca. 2 liter med en hurtig indsats fjernes fra jorden.

Medbring altid en mobiltelefon, således at det er muligt hurtigt at tilkalde hjælp ved uheld.

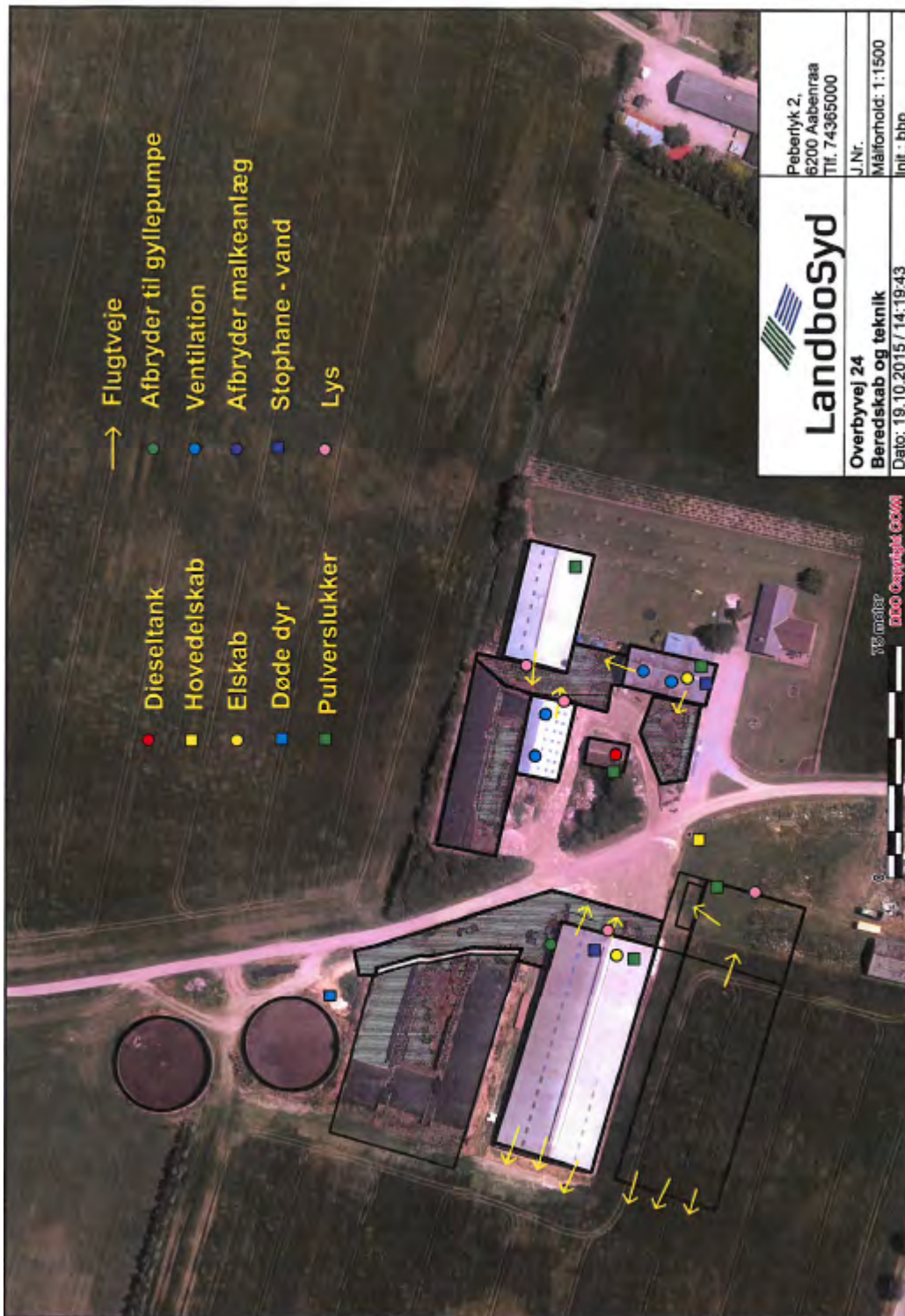
Hvor der arbejdes med bekæmpelsesmidler, skal der være førstehjælpsudstyr og øjenskyllmiddel til rådighed. Det forefindes i kontor i kostalden.

Meget giftige og giftige bekæmpelsesmidler skal overalt opbevares forsvarligt under lås. Øvrige bekæmpelsesmidler skal opbevares forsvarligt. For alle midler gælder, at de opbevares utilgængeligt for børn og ikke sammen med eller i nærheden af levnedsmidler, foderstoffer m.v.

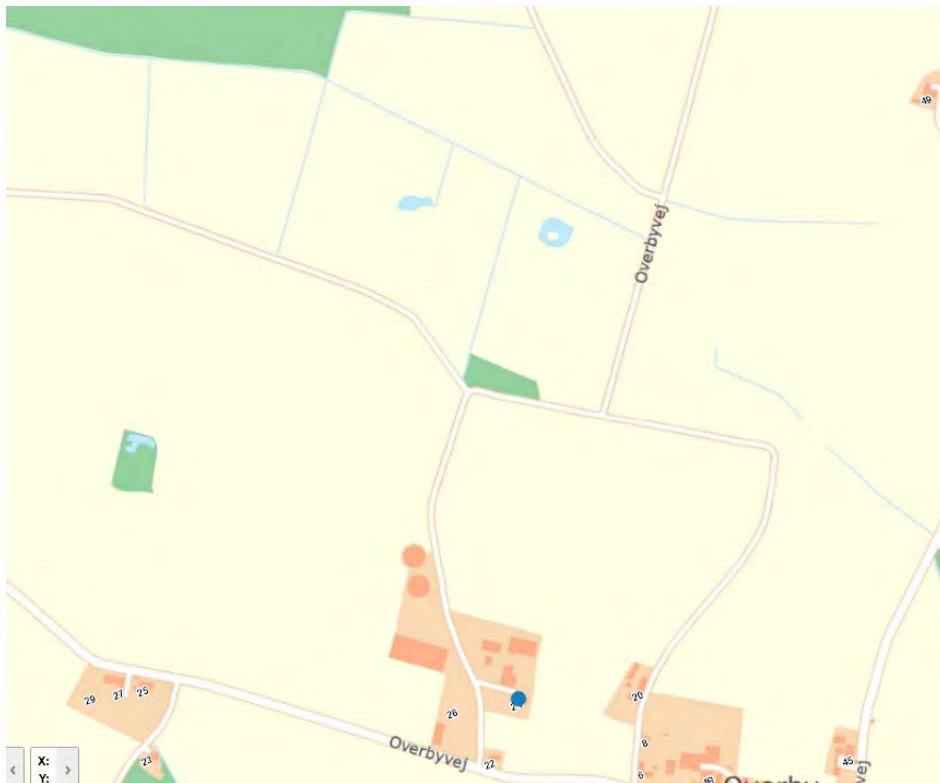
Derudover gælder følgende:

- Kemikalierummet skal være godt ventileret, tørt og frostfrit med god belysning.
- Der skal findes et sugende materiale f.eks. savsmuld til opsamling af spild.
- Døre skal være forsynet med en støbt kant, der kan tilbageholde eventuelt spild.
- Gulve skal være tætte og uden afløb.

BILAG A Kort over ejendommen

BILAG B. Nærmeste vandløb

Bilag 5: Natur beskyttet efter HBL § 7

**Overbyvej 24 og 26,
6780 Skærbæk**

Signatur

Ny §7 områder

Kategori

- 1
- 2
- 3

Tønder Kommune
Miljø og Natur
Kongevej 57,
6270 Tønder

Tlf.: 74 92 92 92 Fax: 74 92 96 81

Kortet indeholder data af forskellig nøjagtighed og er derfor kun til overichtsbrug. Kortet kan ikke anvendes ved skelstridigheder. Der tages forbehold for kortets ajourføringsstatus.

Bilag 6: Natur beskyttet efter NBL § 3

Overbyvej 24 og 26,
6780 Skærbæk

Signatur

- Eng
- Hede
- Mose
- Overdrev
- Strandeng
- Sø

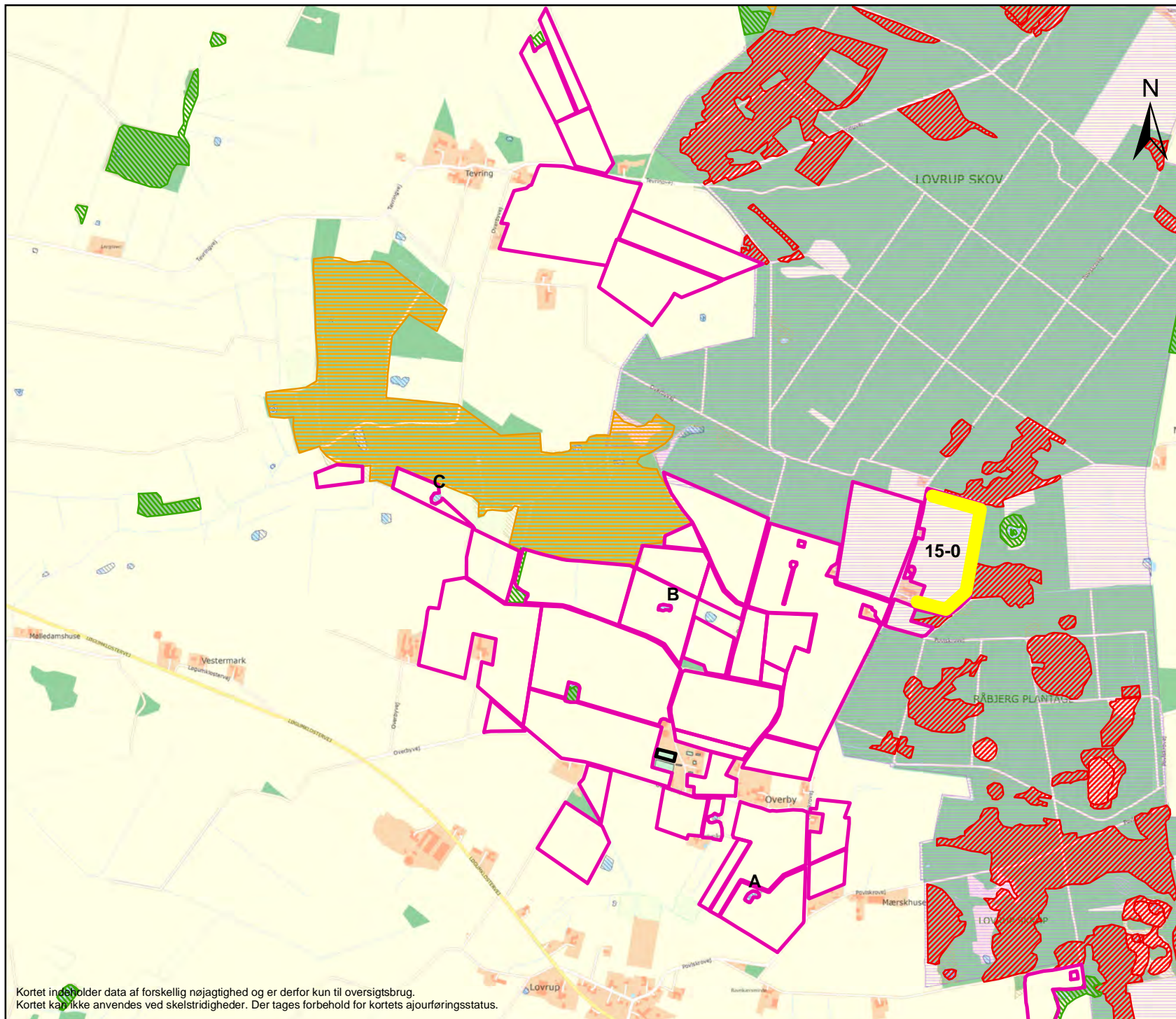
Tønder Kommune
Miljø og Natur
Kongevej 57,
6270 Tønder

Tlf.: 74 92 92 92 Fax: 74 92 96 81

Kortet indeholder data af forskellig nøjagtighed og er derfor kun til overblik. Kortet kan ikke anvendes ved skelstridigheder. Der tages forbehold for kortets ajourføringsstatus.

Bilag 7: Udbringningsarealer

Overbyvej 24 og 26,
6780 Skærbæk

Signatur

- arealer
- FUGLE_BES_OMR
- Bræmme hvor gyllen skal nedfældes

Tønder Kommune
Miljø og Natur
Kongevej 57
6270 Tønder

Tlf.: 74 92 92 92 Fax: 74 92 96 81

Kortet indeholder data af forskellig nøjagtighed og er derfor kun til overichtsbrug.
Kortet kan ikke anvendes ved skelstridigheder. Der tages forbehold for kortets ajourføringsstatus.

 Landbosyd	Peberlyk 2, 6200 Aabenraa Tlf. 74365000
	J.Nr. Målforhold: 1:7500 Init.: bbp
Overbyvej 24 Arealer til afgræsning	
Dato: 01.07.2016 / 10:27:50	

375 meter

DDO Copyright GOM

Bilag 9: Brømme om vandhul

Overbyvej 24 og 26,
6780 Skærbæk

Signatur

 arealer

 FUGLE_BES_OMR

Tønder

Tønder Kommune
Miljø og Natur
Kongevej 57
6270 Tønder

Tlf.: 74 92 92 92 Fax: 74 92 96 81

Bilag 9b: Bræmme om vandhul

Overbyvej 24 og 26,
6780 Skærbæk

Signatur

 arealer

 FUGLE_BES_OMR

Tønder Kommune
Miljø og Natur
Kongevej 57
6270 Tønder

Tlf.: 74 92 92 92 Fax: 74 92 96 81

Bilag 9c: Bræmme om vandhul

Overbyvej 24 og 26,
6780 Skærbæk

Signatur

 arealer

Tønder Kommune
Miljø og Natur
Kongevej 57
6270 Tønder

Tlf.: 74 92 92 92 Fax: 74 92 96 81

0 12,5 25 50 75 100
 Meters

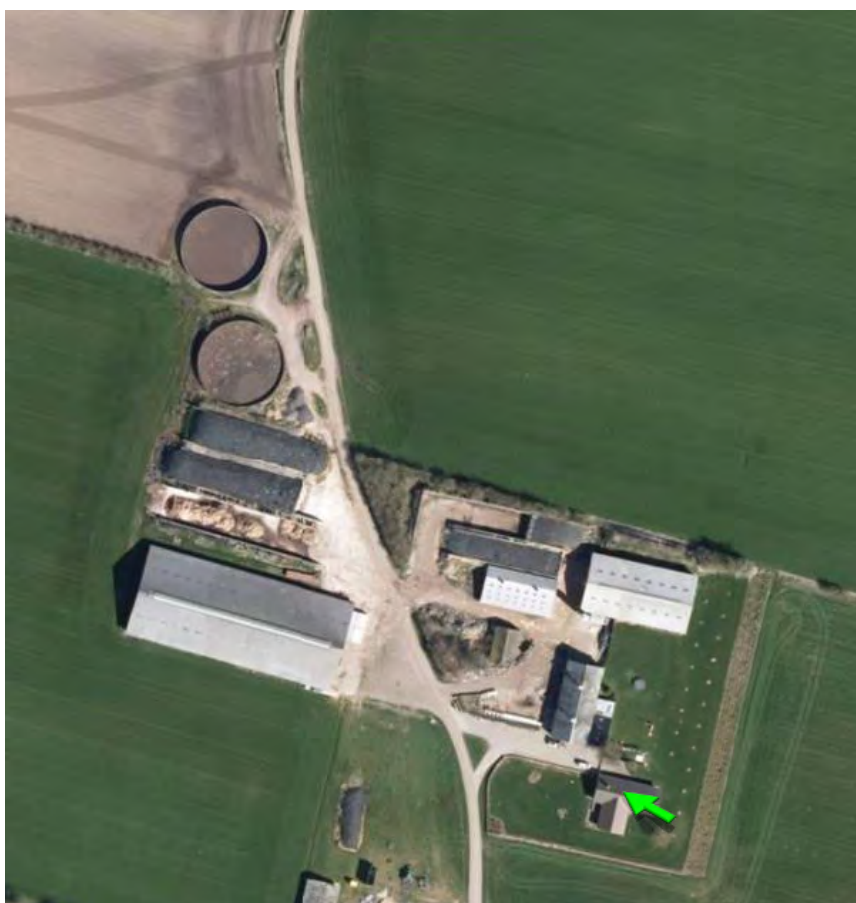
Kortet indeholder data af forskellig nøjagtighed og er derfor kun til overblik. Kortet kan ikke anvendes ved skelstridigheder. Der tages forbehold for kortets ajourføringsstatus.

Bilag 10

Vilkårskatalog

Overbyvej 24 og 26, 6780 Skærbæk

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	-	3
2	-	3
3	VILKÅR.....	3
3.1.	GRUNDFORHOLD.....	3
3.1.1.	Generelle forhold.....	3
3.2.	HUSDYRBRUGETS ANLÆG.....	4
3.2.1.	Stalde og anlæg.....	4
3.2.2.	Landskabelige hensyn.....	5
3.2.3.	Energiforbrug.....	5
3.2.4.	Vandforbrug.....	5
3.2.5.	Affald.....	5
3.2.6.	Management og egenkontrol.....	6
3.3.	FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG.....	6
3.3.1.	Gødningsopbevaring og -håndtering.....	6
3.3.2.	Spildevand.....	7
3.3.3.	Transport.....	7
3.3.4.	Driftsforstyrrelser og uheld.....	7
3.3.5.	Støj.....	8
3.3.6.	Skadedyr.....	8
3.3.7.	Kemikalier og pesticider.....	8
3.3.8.	Olie og brændstof.....	8
3.3.9.	Ensilage.....	9
3.3.10.	Foder.....	9
3.3.11.	Lys.....	9
3.3.12.	Husdyrbrugets ophør.....	9
3.3.13.	Lugt.....	10
3.3.14.	Støv.....	10
3.4.	HUSDYRBRUGETS AREALER.....	10
3.4.1.	Ejede og forpagtede arealer.....	10
3.5.	BESKYTTEDE NATURTYPER OG ARTER.....	10

1 -

2 -

3 VILKÅR

Vilkårskataloget indeholder en samlet oversigt over alle de gældende vilkår, både nye vilkår og relevante vilkår fra den tidligere godkendelse. Numrene i vilkårskataloget er givet forløbende, således at de ikke nødvendigvis passer med de eksisterende vilkårs numre eller med de numre vilkårene har fået tildelt i tillægget.

3.1. GRUNDFORHOLD

3.1.1. Generelle forhold

3.1.1.1. Dette tillæg bortfalder hvis det ikke er udnyttet inden 2 år efter den er meddelt. Tillægget er udnyttet når bygge- og anlægsarbejder eller når udvidelsen eller ændringen af dyreholdet er påbegyndt. Dog med den forudsætning at den udnyttelse som er påbegyndt, færdiggøres i et rimeligt tempo, hvilket normalt vil sige at den skal være afsluttet inden for et år efter fristens udløb.

3.1.1.2. Husdyrbruget godkendes til et maximalt dyrehold på:

324 malkekøer (årsdyr, tung race) (10.120 EKM),

78 småkalve (tung race, 0-6 mdr.)

234 kvier (tung race, 6-24 mdr.) og

160 tyrekalve (40-55 kg) i alt svarende til 576,6 DE.

Dyrene skal opstaldes om anført i tabellen:

Nr.	Staldafsnit	Staldsystem	Dyr	Antal	DE
1	Kostald	Sengestald med spalter og skraber	Malkekøer	280	387,0
2	Ungdyrstald	Sengestald med spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Kvieopdræt (8-12 mdr.)	52	19,35
3	Ny ungdystald (opføres med fast gulv i stedet for spaltegulv) Indrettes i eksisterende lade	Sengestald med fast gulv, 2 % hældning, skrabning hver 2. time ----- Dybstrøelse	Kvieopdræt (12 – 24 mdr.)	156	78,1
			Malkekøer	34	47,0

			Malkekøer	10	13,8
		Småkalve (1-2 mdr.)	13	3,19	
4	Lade	Dybstrøelse	Småkalve (2-8 mdr.)	78	23,66
5	Kalvebokse	Dybstrøelse	Småkalve (0-1 mdr.)	13	2,97
6	Kalvehytter	Dybstrøelse	Tyrekalve (40-55 mdr.)	160	1,57

I alt					576,6
-------	--	--	--	--	-------

- 3.1.1.3. Projektet skal gennemføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet.
- 3.1.1.4. Et eksemplar af godkendelsen skal være tilgængeligt for de personer, der har ansvaret for husdyrbrugets daglige drift. Herudover skal driftspersonalet være gjort bekendt med godkendelsens indhold.
- 3.1.1.5. Godkendelsen omfatter samtlige landbrugsmæssige aktiviteter på Ejendommen Overbyvej 24, 6780 Skærbæk, herunder samtlige arealer der er tilknyttet husdyrproduktionen vedr. CHR nr. 49963 og CVR nr. 43010255.
- 3.1.1.6. Bedriften skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for denne godkendelse, samt med de ændringer der eventuelt måtte fremgå af godkendelsens vilkår.
- 3.1.1.7. Valget af materialer til nybyggeri skal matche de farver, der er anvendt i eksisterende bygninger.
- 3.1.1.8. Ved bedriftens ophør skal der udføres følgende forureningsbegrænsende foranstaltninger: 1) Alle anlæg skal tømmes og rengøres for husdyrgødning, der bortskaffes efter gældende regler. 2) Restkemikalier, olieaffald, medicinaffald m.v. skal bortskaffes i henhold til affaldsregulativerne. 3) Gyllebeholdere der ikke længere anvendes skal rengøres.
- 3.1.1.9. I forbindelse med afholdelse af tilsyn skal opgørelse fra CHR, ydelseskontrollen eller lignende for hele den animalske produktion på Overbyvej 24 dækkende de sidste 3 års produktion være til rådighed for tilsynsmyndigheden.

3.2. HUSDYRBRUGETS ANLÆG

3.2.1. Stalde og anlæg

- 3.2.1.1. I den eksisterende kostald (bygning 1) skal der anvendes robotskraber.
- 3.2.1.2. Robotskraberen skal indstilles til at skrabe spalterne mindst hver fjerde time (i bygning 1).
- 3.2.1.3. I den nye ungdyrstald (bygning nr. 3) skal gangarealet etableres med faste, drænedede gulve med skraber.
- 3.2.1.4. Gulve støbt på stedet skal være dimensioneret med et fald på minimum 1,5 % mod gulvmidte. Præfabrikerede gulve skal have et fald på minimum 1,0 % mod gulvmidte (bygning nr. 3).
- 3.2.1.5. Gulvet skal være udført med ajlefløb (bygning nr. 3).

-
- 3.2.1.6. Lysningsarealet til ajelafløb/gylleopsamling må maksimalt udgøre 5 % af det samlede gangareal i den nye ungdyrstald (bygning nr. 3).
- 3.2.1.7. Der skal hver dag foretages skrabninger hver anden time undtagen i den periode, hvis dyrene er på græs (bygning nr. 3).
- 3.2.1.8. Skraberer skal være forsynet med en timer (bygning nr. 3).
- 3.2.1.9. Skraberne (i bygning 1 og 3) skal vedligeholdes i overensstemmelse med prodcentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget.
- 3.2.1.10. Krybberester og foderaffald skal opbevares på en møddingsplads eller tilsvarende fast plads.
- 3.2.1.11. Befæstede arealer uden afløb til opsamlingsbeholder skal holdes rene for foderrester og rester af husdyrgødning.
- 3.2.1.12. I dybstrøelsesstalde skal der strøes halm eller andet tørstof i mængder, der sikrer at dybstrøelsesmåtten altid er tør i overfladen.
- 3.2.2. Landskabelige hensyn
Der stilles ingen vilkår.
- 3.2.3. Energiforbrug
- 3.2.3.1. Ventilatorerne skal rengøres mindst én gang om året i bygning 2 (ungdyrstald). Datoen for rengøringen skal fremgå af egenkontroljournalen. Se vilkår under 3.2.6.
- 3.2.3.2. Der skal udskiftes til lavenergi lysstofrør i stalde og lader, når de eksisterende er udtjente og senest ved udgangen af 2017.
- 3.2.3.3. Mælkekøleanlægget skal kontrolleres og vedligeholdes således, at der altid kører energimæssigt optimalt.
- 3.2.3.4. Bedriften skal i forbindelse med de regelmæssige tilsyn redegøre for, hvad der er indført af renere teknologi siden sidst samt, i hvilket omfang der er sket substitution af råvare og hjælpestoffer til mindre miljøbelastende råvarer og hjælpestoffer.
- 3.2.4. Vandforbrug
- 3.2.4.1. Drikkevandssystemet skal vedligeholdes så vandspild minimeres.
- 3.2.5. Affald
- 3.2.5.1. Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affald bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.
- 3.2.5.2. Der skal føres register over affaldsproduktionen på landbruget. Registreringen skal for hver fraktion indeholde en beskrivelse af art,

---

mængde og sammensætning. Registreringen skal gemmes i mindst 5 år og fremvises på tilsyn.

3.2.5.3. Bedriftens olie- og kemikalieaffald skal til enhver tid opbevares i tæt emballage, afskærmet mod nedbør og uden mulighed for afløb til kloak, jord, overfladevand eller grundvand. Opbevaringen skal ske således, at der er opsamlingskapacitet til en mængde, svarende til rumindholdet af den største benyttede beholder.

3.2.5.4. Animalsk affald, herunder døde dyr, skal opbevares efter gældende regler i bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr. Der må i tidsrummet indtil afhentning ikke opstå uhygiejniske forhold herunder adgang for omstrefjende dyr.

3.2.6. Management og egenkontrol

3.2.6.1. Enhver form for driftsstop af skraberne i stald 1 og 3 skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed.

3.2.6.2. Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed på mere end 1 uge.

3.2.6.3. Logbog, service faktura, registreringer fra datalogger eller lignende, der dokumentere, at skraberne er i drift og vedligeholdes, skal opbevares på husdyrbruget i mindst 5 år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.2.6.4. Alle egenkontroller skal samles i en driftsjournal.

3.3. FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

3.3.1. Gødningsopbevaring og -håndtering

3.3.1.1. Beholdere til husdyrgødning skal mindst en gang om året tømmes helt, og der skal ske indvendig og udvendig inspektion (om muligt) med henblik på reparation og vedligeholdelse. Inspektionen og evt. tiltag skal noteres i logbogen.

3.3.1.2. Kompost og ensilagestakke må ikke placeres på arealer, der er vandlidende eller hvor der er fare for afstrømning.

3.3.1.3. Der må ikke placeres kompoststakke eller ensilagestakke på arealer beliggende indenfor 1000 m fra § 7 natur eller international naturbeskyttelsesområde.

3.3.1.4. Kompost må ikke være placeret nærmere end 300 meter fra nabobeboelse og beskyttede naturområder (§ 3-områder m.v.) eller på marker langs vandløb.

3.3.1.5. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.

-
- 3.3.1.6. Der skal sikres, at der ved utilsigtet start af pumper ved gylletankene ikke pumpes gylle udenfor tankene.
- 3.3.1.7. Påfyldning af gyllevogne o.l. skal foregå med gyllevogne som har påmonteret pumpe og returløb, således at spild af flydende husdyrgødning undgås.
- 3.3.1.8. Efter udbringning af gylle på mark og fyldning af gyllevogne skal det sikres, at diverse rør og slanger m.v. er tømt, så der ikke spildes gylle på vejene.
- 3.3.1.9. Transport af gylle fra stalde til gyllebeholder skal ske indenfor tidsrummet kl. 07.00 – kl. 18.00.
- 3.3.1.10. Transport og udkørsel af gylle må normalt ikke foretages på lørdage, søn- og helligdage.
- 3.3.2. Spildevand
- 3.3.2.1. Spildevand fra rengøring af stalde, o.l. skal ledes til samletank eller gyllesystem.
- 3.3.2.2. Rengøring af sprøjteudstyr samt påfyldning af sprøjtemiddel til marksprøjte skal foregå på en fast plads med tæt bund og afløb til opsamlingsbeholder/gyllebeholder. Indvendig skylning af marksprøjten kan dog foregå ved at skyllevandet spredes på den mark, der lige er sprøjtet.
- 3.3.2.3. Al vask af maskiner og redskaber skal foregå på en støbt, fast plads hvor bortledning af spildevandet sker til en opsamlingsbeholder. Udbringningen skal ske jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for udbringning.
- 3.3.2.4. Der skal søges en særskilt tilladelse til afledning af tag- og overfladevand ved Tønder Kommune.
- 3.3.3. Transport
- 3.3.3.1. Ved transport af husdyrgødning på offentlige veje skal transportvognens åbninger ævre forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted. Skulle der alligevel ske spild, skal gødningen straks opsamles.
- 3.3.3.2. Al færdsel med maskiner skal foregå på en sådan måde, at omkringboende generes mindst muligt.
- 3.3.4. Driftsforstyrrelser og uheld
- 3.3.4.1. Bedriften skal indrettes og drives, så spild og andet ukontrolleret udslip af forurenende stoffer forhindres eller forebygges, og sådan at skadernes omfang begrænses, hvis der alligevel sker uheld.
- 3.3.4.2. Beredskabsplanen skal revideres /kontrolleres sammen med de ansatte mindst 1 gang om året. Den skal være let tilgængelig og synlig for ansatte og øvrige der færdes på ejendommen og findes i et sprog der kan forstås af de ansatte.

3.3.4.3. Beredskabsplanens indhold skal være kendt af gårdens ansatte mm. og udleveres til evt. indsatsleder/miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand o.l.

3.3.5. Støj

3.3.5.1. Husdyrbrugets samlede bidrag til støjbelasntningen må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdarealer, angivet som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau målt i db (A) (re. 20 qPa). Tallene i parantes angiver midlingstiden inden for den pågældende periode:

Dag	Kl. 07-18 - 55 dB(A) (8 timer)
Aften	Kl. 18-22 - 45 db(A) (1 timer)
Nat	Kl. 22-07 - 40 db(A) (½ timer)
Lørdag	Kl. 07-14 - 55 db(A) (7 timer)
Lørdag	Kl. 14-22 - 45 db(A) (4 timer)
Søn- og helligdag	Kl. 07 – 22 – 45 db(A) (8 timer)

3.3.5.2. Maksimal værdien må om natten ikke overstige 55 db(A).

3.3.5.3. Såfremt de stillede støjkraV ikke er overholdt, skal bedriften lade udarbejde en handlingsplan og derefter gennemføre denne. Handlingsplan skal godkendes af tilsynmyndigheden.

3.3.5.4. Såfremt tilsynsmyndigheden skønner, at eventuelle klager vedr. støj er velbegrunden skal ejendommen for egen regning eftervisse, at de stillede støjkraV er overholdt.

Støjmålingen kan max. kræves 1 gang årligt på tilsynsmyndighedens forlangende med mindre der er konstateret overtrædelse af gældende regler/(vilkårsbestemte) støjgrænser. Målingerne skal udføres i overensstemmelse med miljøstyrelsens vejledninger herom.

3.3.6. Skadedyr

3.3.6.1. Der skal overalt på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium.

3.3.6.2. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.).

3.3.7. Kemikalier og pesticider

Der stilles ingen nye vilkår.

3.3.8. Olie og brændstof

3.3.8.1. Olier og kemikalier skal opbevares i egnede beholdere med tætsluttende låg. Beholderne skal være beregnet til formålet og skal være tydelig mærket med angivelse af indhold. Oplag af olie og kemikalier må ikke medføre forurening eller risiko for forurening af omgivelserne, herunder jord, vandområder, grundvand, luft eller kloak.

-
- 3.3.8.2. Oplagspladsen skal være afskærmet mod nedbør og indrettes eventuelt med fald, fordybning eller opkant så en mængde, mindst svarende til indholdet af den største beholder, tilbageholdes ved spild eller lækage.
- 3.3.8.3. Tankning skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- 3.3.9. Ensilage
- 3.3.9.1. Ensilagestakke skal overholde de samme afstandskrav som ensilageopbevaringsanlæg og ensilagestakke må ikke være placeret nærmere end 50 m fra beboelse.
- 3.3.9.2. I tilfælde af etablering af ensilagestakke, der ikke placeres på fast bund med afløb til opsamlingsbeholder, skal tidspunkt og placering noteres på et kortbilag. Kortbilaget skal opbevares i mindst 5 år og forevises på forlangende.
- 3.3.9.3. Gammelt overdækningsmateriale fra ensilagepladser ol. skal løbende og minimum en gang om ugen fjernes fra ensilagepladsområdet og opbevares i container.
- 3.3.9.4. Afløbsbrønde, tagnedløbsbrønde og lignende skal sikres så der ikke ved eventuelle uheld kan afledes gylle til drænsystemet.
- 3.3.10. Foder
Der stilles ingen vilkår.
- 3.3.11. Lys
- 3.3.11.1. Mellem solnedgang og solopgang skal portene i driftsbygningerne holdes lukket, for at reducere lysgenerne for omboende. Porten kan dog åbnes kortvarig ved ind- og udkørsel.
- 3.3.11.2. Udendørs lys skal være slukket mellem kl. 23 og kl. 6, dog må der være tændt lys omkring ud-/indleveringsramper i forbindelse med levering af vare o.lign.
- 3.3.11.3. Driften må ikke medføre væsentlige lysgener for omboende.
- 3.3.11.4. Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at bedriften giver anledning til lysgener skal bedriften lade udarbejde en handlingsplan og derefter gennemføre denne. Handlingsplanen skal godkendes af tilsynsmyndigheden.
- 3.3.12. Husdyrbrugets ophør
- 3.3.12.1. Ved husdyrbrugets ophør ryddes ejendommen for husdyrgødning, affald, døde dyr, spildevand, foder mv.
- 3.3.12.2. Ejendommens bygninger skal rengøres.

3.3.13. Lugt

3.3.13.1. Bedriften skal drives og renholdes således, at lugtgener begrænses meste muligt for omgivelserne.

3.3.13.2. Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at driften giver anledning til flere lugtgener for omboende end forventet skal bedriften lade udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne, som godkendes af kommunen og derefter gennemføre denne. Samtlige udgifter i forbindelse med ovennævnte afholdes af husdyrbruget.

3.3.14. Støv

3.3.14.1. Bedriften må ikke medføre væsentlige støvgener udenfor bedriften.

3.3.14.2. Fodersiloer skal indrettes således, at støvgener i forbindelse med indblæsning af foder undgås, f.eks. med cykloner eller anden støvbegrænsende foranstaltning.

3.4. HUSDYRBRUGETS AREALER

3.4.1. Ejede og forpagtede arealer

3.4.1.1. Der må kun udbringes husdyrgødning på de ejede og forpagtede arealer, der er vist på bilag 7.

3.4.1.2. På husdyrbruget skal der hvert år være 1 % efterafgrøder ud over det til en hver tid gældende, generelle krav om efterafgrøder.

3.4.1.3. I mark 15-0 skal al husdyrgødningen nedfældes i en bræmme på 20 m ind mod Natura2000 området. Bræmmen, hvor husdyrgødningen skal nedfældes, er markeret med gult på bilag 7.

3.4.1.4. Udbringning af husdyrgødning skal ske i overensstemmelse med god landmandspraksis, således at lugtgener og ammoniakfordampning begrænses. Såfremt god landmandspraksis ikke efterleves kan tilsynsmyndigheden meddele påbud med henblik på at sikre, at god landmandspraksis overholdes.

3.4.1.5. Der skal ved dyrkning og gødning af de vandløbsnære arealer sikres, at der ikke sker direkte afstrømning til vandløbet og der må ikke etableres afvandingsrender på markerne til afledning af vand til vandløb.

3.4.1.6. Dokumentation i form af kvitteringer, sædskifte- og gødningsplaner, forpagtnings- og overførselsaftaler (af mindst 1 års varighed) m.v. opbevares i mindst 5 år og forevises på forlangende.

3.5. BESKYTTEDE NATURTYPER OG ARTER

3.5.1.1. Der skal opretholdes en gødnings- og sprøjtefri bræmme på minimum det omfang (mindst 2 m), der kan ses på luftfoto fra 2010 omkring de § 3

---

beskyttede vandhuller A-C, der fremgår på bilag 7. Bræmmernes udformning skal være som angivet på bilag 9, 9b – 9c.